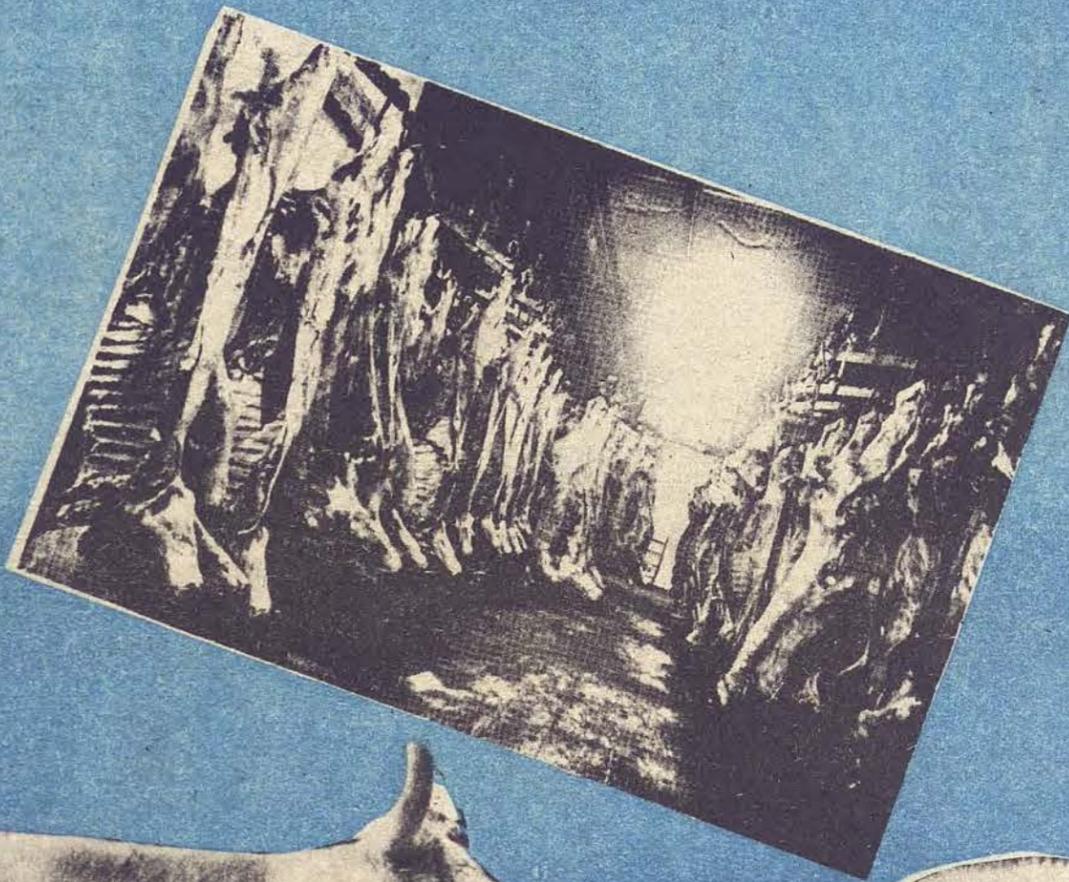

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 63 * DO 25 AO 31 DE MAIO DE 1979 * 30 PTAS.

OPERACION "FRIGSA"

Folga do
transporte

Máis dunha
semana sen
negociar

Non galego ás nucleares

**17 DE MAIO,
A POLEMICA
NAS RUAS**

PENEDOS ATOMICOS

"La Voz de Galicia" de mércores, 16 de maio, dá conta dunha roda de prensa cun funcionario da FENOSA: "...Al preguntarle si en la central de Xove llegara a producirse un accidente semejante al de la norteamericana de Harrisburg, que consecuencias podría tener,

gos tan grandes como as murallas de Lugo, a ponte romana de Ourense ou a Catedral de Santiago. A mesma fauna galega corre o risco de extinción poisque os zorros e os porcos teixos, poño porxa caso, fan ouvidos xordos ás recomendacións dos competentes técnicos da FENOSA, e cisman en acocharse embaixo dos penedos... de granito.

VAL DE BAGOAS

"Mientras Felipe González pronunciaba su discurso de despedida, varios miembros de la ejecutiva no pudieron contener las lágrimas. Otros se las tragaban, pero Luis Yáñez, por ejemplo, no pudo evitarlas. Rafael Ballesteros, diputado por Málaga, cuando vio que iba a ponerse a llorar como un chiquillo, se levantó de su asiento y se fue detrás de unas cortinas, para que no lo viese nadie. Y allí, tras las cortinas, se encontró a diez personas más que lloraban también. Se miraron unos a otros con ojos enrojecidos, y acabaron riendo ante la situación.

Federico José Carvajal, miembro de la Comisión Gestora de PSOE, y que en la anterior legislatura fue Presidente de la Comisión constitucional del Senado, tiene un pasatiempo: los trenes eléctricos de juguete. En su casa tiene una instalación espléndida de trenes y estacio-

nes, y se dedica a jugar con ellos para relajarse de las tensiones políticas". "La Voz de Galicia", 22 de maio.

Dimitiu Felipe e fixo moito desampar entre as mociñas temperás maiormente. En colexios de monxas e paraxes semellantes, correron as bagoas a eito por non poder berrar, polo menos por unha tempada, aquilo de "Felipe, capullo, queremos un hijo tuyo". Felipe González, en vez de proclamar aque lema doutro Felipe sonado, "Yo sígo", ocurriuselle, ao home, berrar a todo galillo: "Hay que ser socialistas antes que marxistasaaas". E coa mesma dimitiu. E craro, unha das dirixentes do PSOE, esmaiou, que estas cousas

non son pra decilas diante dunha dama. Uns esfolaron as mans a aplaudir, engulindo as bagoas, a outros amoleceulle o corazón e choraron coma madalenas, e os máis lescaron pra o pasillo, desenténdendose do choio.

E o motivo de tanto pranto, era o tirar dos papeles o marxismo, que o demais xa o tiñan tirado onde il vai. Nos próximos meses, o partido do "puño e o capullo", a vulgar pola vocación dos novos dirixentes, adicárase aos meccanos, scalextrix e demais brincadeiras, hastra que haxa nova ocasión de botar a chorada. Entramentras, Marx, se tivo a sorte de facerse cun ollo de vidro, coma aquel célebre personaxe de Castelao, e ver o zafarrancho que co seu nome armaron os señores da alternativa de poder, estará destas horas rindo a cachón. E non é pra menos.

OS PORCOS DE PE

"El alcalde de A Póboa do Caramiñal, Segundo Durán, de UCE, ha enviado a los partidos políticos una nota oficial, recordándoles que antes de colocar carteles anunciando actos públicos, deben pasar por el Ayuntamiento para el previo visado municipal de los mismos. Asimismo, comunica que la alcaldía no cumplirá este requisito con los carteles que desvirtuan el nombre oficial de la villa, "que como es sabido, -dice la notificación- es el de Puebla del Caramiñal". "La Voz de Gali-

cia", 22 de maio.

Jesús Díaz Fornes, alcalde socialista de Noia, manifestó que no se podía manifestar sobre la oficialidad del galego, porque se trataba de una petición anticonstitucional". "La Voz de Galicia", 17 de maio.

"Creo que podemos ser igual de gallegos sen que o noso idioma seña o oficial. Eu, particularmente, pronunciaríame porque este carácter se lle dera ao castelán". Así se espresó el alcalde de Boiro, el ucedista Francisco López Silva." "La Voz de Galicia", 22 de maio.

Prohibido cuspir no chan e falar galego, que diría o poeta: OS FOGARES ACESOS

FENOSA aínda tén máis que decir: "... Galicia pasará de su actual situación de exportadora de energía a deficitaria en el término de ocho a diez años, que será el tiempo que la central nuclear de Xove necesite para producir el primer kilowatio". Explicó que en pocos años, se ha pasado en los hogares gallegos de consumir 40 watios, a 4.000..."

O dos 4.000 watios non se ve por ningures, que aínda hai fogares galegos por electrificar, e nos máis non se poden atender os electrodomésticos, cando os hai, pra non ficar ás escuras. Amais de que, se FENOSA vai electrificar Galicia a base de nucleares, e nunha desas, morremos coma formigas, cagamos no trato e na subela, que despois de morto, abonda cunhas cantas velas.

manifestó: "No pasaría absolutamente nada. Los que se consideran afectados por el accidente de Harrisburg, han recibido dosis inapreciables de radiación. Cualquiera de nuestros paisanos que vive en casa de granito, recibe dosis mayores, ya que todo granito contiene uranio".

Os nacionalistas e ecoloxistas andamos coa andrómena de Gove, cando nos arrodean peri-

Un paso adelante

A NOSA TERRA conta hoxe con máis de 4.000 suscriptores pero necesitamos conseguir entre todos 1.000 novas suscripcións. Colabore coa prensa galega, faga un suscriptor pra A NOSA TERRA!

Estado: Suscripción semestral, 800 Ptas. Suscripción anual, 1.500 Ptas.— EUROPA: Anual, 1.900 Ptas. Semestral, 1.000 Ptas.— AMERICA: Arxentina, Uruguay, México, etc. Anual, 2.600 Ptas. Semestral, 1.325 Ptas.— U.S.A., Puerto Rico: Anual 2.350 Ptas. Semestral, 1.200 Ptas.

Nome _____
 Profesión _____
 Enderezo _____
 Poboación _____
 Provincia _____
 Desexo suscribirme ao periódico galego semanal A NOSA TERRA
 por un ano por seis meses
 Envío o importe (cheque xiro postal transferencia
 _____ a _____ de 197__

Novo nº. da conta no Banco Pastor de Santiago: 106.735

PIDA OS NUMEROS ATRASADOS QUE LLE INTERESEN, ENVIANDO O IMPORTE EN SELOS DE CORREOS. Agasalle a un amigo cunha COLECCION ENCUADERNADA de A NOSA TERRA dende o número 0 ao 26. O precio é somente de 1.200 pesetas, incluídos gastos de remesa.

"A NOSA TERRA", EN MADRID

- PLAZA CASTILLA (esquina a Agustín de Foxá).
- CUATRO CAMINOS (entre Bravo Murillo e J. García Morato)
- ARGUELLES (entre Alberto Aguilera e Princesa)
- MONCLOA (salida Isaac Peral)
- CIBELES 1 (Paseo del Prado)
- CIBELES (Paseo subterráneo)
- PL. INDEPENDENCIA (Puerta de Alcalá) (frente ao número 10)
- PL. INDEPENDENCIA (Puerta de Alcalá) (frente ao número 3)
- PL. ROMA (Manuel Becerra) (esquina Ramón de la Cruz)
- PUERTA DEL SOL (saída Montera)
- Galería Sargadelos (Calle Zurbano)
- A. Cultural "LOSTREGO" (Calle Barquillo, 18º cuarto)
- RASTRO (Carlos Arniches)

O transporte leva en folga na provincia de Pontevedra dende luns día catorce polo convenio e lonxe dunha solución, xa que polo de agora non se sentaron, patronal e traballadores, á mesa das negociacións.

Dentro do transporte está o sector de autobuses practicamente en paro total e o de mercancias, no que o paro achégase a un 70 por cento, inda que fluctua, pois moitos dos que están traballando poden parar en calquer momento, ben polos piquetes, ben polo "medo" dos empresarios que mandan parar. O conflito empezou porque estes non quixeron reconocer a postura da Comisión negociadora, ao querer un presidente pra que dirixira as conversacións, e agudizouse ao presentarlles a táboa reivindicativa mínima.

TRANSPORTE EN PONTEVEDRA

MAIS DUNHA SEMAN SEN NEGOCIAR

PABLO VIZ

UNHA TABOA MINIMA PRA PARAR A FOLGA

O pasado luns, despois dunha reunión que o delegado de Traballo tivo cos empresarios recibiu aos traballadores e faloulles de que non negociarían en tanto que non desconvocaran a folga. Pero os traballadores pensan que este é unha trampa, "sabemos que se desconvocamos agora mesmo, a folga pode resultar difícil volvela convocar, e entón, os empresarios terían a baza ganada". Mantéñen, en primeiro lugar, que se reconozca legalmente á mesa negociadora, que non haxa despedidos nin sancións en ningunha empresa e, despois a táboa, que recolle un mínimo de vinte e sete mil pesetas mensuais, xubilación forzosa aos sesenta nos e unha xornada de traballo de cuarenta horas semanais, aparte do recoñecemento da sección sindical dentro de cada centro de traballo. Como os empresarios non queren reconocer ningún destes puntos, presentouse folga legal en trinta e tres empresas pra contrarrestar e presionar pechado e a carencia de diálogo da patronal.

Os traballadores teñen unha Comisión Negociadora composta por catro membros da ING, outros catro de CC.OO, dous de USO e dous da UGT. Teñen asambleas diarias nos locais da AISS ás dez da mañá, onde proectan as accións, que normalmente consisten en saír cara as entradas das cidades e facer piquetes. Adoitan actuar non máis dunha hora, porque logo chega a policía. Concretamente, en Vigo adoitan ir á Plaza de España, onde agardan os camiións de fora e mesmo algún do propio lugar. Parellos a estes piquetes, hai outros incontrolados que presionan. Hai empresas que pesie a estar solicitada a

Os piquetes case non poden actuar pois antes dunha hora xa chega a policía a disolverlos.

folga legal, reclutan outros traballadores. As centrais en todo momento denuncian estas irregularidades na Delegación de Traballo.

AS CARACTERISTICAS DO SECTOR

Mirando xa un puco as causas da actitude dos traballadores, topámonos con que xa ao principio detiveron a catro afiliados da ING que estiveron unhas cinco horas en Comisaría.

En días sucesivos resultaron detidos máis traballadores de varias centrais sindicais. Ademais das detencións, producíronse xa unhas seis despedidos que afectan tamén a membros de varias centrais.

Pesie a ser un sector con baixa conciencia sindical, anque haxa grupos bastante radicalizados que fan máis dinámicas as asambleas, e pesie a estas accións de forza que contra dos traballadores se levan, a xente tén craro que non debe abandonar a folga sen conseguir os aspectos reivindicados. Cando a Comisión espuxo na asamblea a postura dos empresarios, ésta manifestouse a favor de seguir a folga, consciente de que, de abandonala, a represión e os despedidos poderían ser moi importantes. Estes condicionantes son precisamente os que manteñen unidas as asambleas de trescentos traballadores que se xuntan a cotío.

Este convenio aféctalle a uns sete mil oitocentos traballadores espallados por dúas mil empresas. Hai que ter en conta que no sector, pesie a haber empresas moi fortes, as máis delas son pequenas, cun, tres, cinco, ou dez traballadores. O sector recolle os autobuses e os mercancias, as axencias de trasportes e os autónomos, que é cos que maiores enfrontamentos teñen os piquetes, dado que resulta moi difícil que comprendan a necesidade de ter un bo convenio. Afecta tamén o convenio ao personal de oficinas destas empresas. Dentro dos diferentes grupos do sector, mozo de almacén (peón) afinistas, conductor e conductor mecánico, hai unhas diferencias de salarios bastante importantes que non novo convenio se queren achegar, pois un mozo de almacén malamente chega ás vinte mil pesetas.

As características do transporte son as dun sector moi disperso no que os traballadores aínda teñen escasa práctica sindical, sen unha conciencia de clase e de solidariedade definida. As centrais sindicais non suben ao trinta por cen de afiliación. Por parte do

Edita: Promocións Culturais Galegas, S.A.

Comisión de Fundadores:

Acosta Beiras, Xoaquín.
Fontenla Rodríguez, Xosé Luis.
López Gómez, Felipe Senén.
Móralas Quintana, Xosé Enrique.
Varela García, César.

Directora: Margarita Ledo Andión

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Redactores

e Colaboradores: Xosé Ramón Pousa,
Antón L. Galocha, Lois Celeiro,
Marita Otero, Pablo Viz,
Paco Arrizado, Fernando Franco,
Ignacio Briset, Suso Piñeiro,
Guillermo Pérez, F. Cusi,
Emilio Veiga (Países Catalpans),
P. Iparraguirre, Maialde (Euskadi),

María Alonso (España),
Carlos Durán (Londres),
A. P. Dasilva (Porto),
Juanjo Navarro, Llatzer Moix,
Patiño, Vázquez Pintor.

Diseño e Confección:
Pepe Barro

Fotografía: Brais,
Xurxo Fernández, Fernando Bellas

Dibuxos: Xaquín Marín,
Xulio Maside, Alfonso Sucasas,
Xurxo Fernández

Redacción e Administración:

Troia 10-primeiro Santiago
Teléfonos:
Redacción: 582681
Administración (de 10 a 14):
582613

Imprenta: "La Región, S.A." OHSset
C. Quiroga, 11-15. Ourense
Dep. Legal: C-963-1977

Distribución: A Coruña: A. González.
Santiago: Prensa Nacional. Ferrol: Distribu-
cións Velo. Pontevedra: Librería Cao. Vigo:
Distribuidora Viguesa.

Bilbao: Distribuidora Vasca,
Telf.: 4231933
Lugo: Souto
Ourense: Vda. de Lisarri
Barcelona: F. Rafanell
Telf.: 2433658

empresario, en moitas empresas non se cumpre o convenio firmado, e samente por facer eleccións teñen despedido xente. A moitos enlaces sindicais non lles dan as horas que lles corresponden, e se lles dan, descóntallas. Ante denuncias feitas neste sentido, a Maxistratura declarou incompetente.

JORNADAS SIN HORARIOS

Aparte dos sete mil oitocentos afectados, no sector hai aínda moitos máis traballadores que ou ben por ter un convenio propio, caso de empresas coma "Larsa", ou ben pola súa condición de autónomos, non lles afecta este convenio, que se pretende firmar por un ano, pois o que había deica agora tiña dous de vixencia, anque se revisaba semestralmente e supuxera avances importantísimos dentro deste sector.

Pra ver un pouco a situación do sector abonda ollar o tipo de horarios que estes traballadores levan. Loitado en empresas que teñen turnos de oito horas, as xornadas non teñen turnos de oito horas, as xornadas non teñen horarios. Moitos traballadores fan de doce a catorce horas diarias, sobre todo nos autocares de transporte discrecional. E por riba, esas horas que traballan de máis non lles remu-

A maior parte dos traballadores do transporte teñen unhas xornadas de máis de dez horas.

neran, e hastra moitas veces nin siquiera teñan paga a comida. Como cualificación técnica, os condutores, os máis desconocen o seu grupo, pois moitas veces, aos condutores-mecánico, non se lles respeta esta cualificación

que por suposto, require outras responsabilidades que as do sinxello conductor. Hai mesmo moitos casos nos que o traballador nin siquiera recibe nóminas de salario. E unha situación de desconocemento que, nembargantes esta aproveitando o empresario a cotío.

gantes esta aproveitando o empresario a cotío.

A LEMBRANZA DA FOLGA DO 77

A tradición de loitas dentro do sector é pequena pro moi importante. No ano setenta e

sete, o SOG levara unha folga que afectou a provincia de Pontevedra. Durara once días, e entre outras cousas, tivera que enfrentarse aos manexos da patronal, que tentaba negociar con antigos verticalistas que non tiñan ningunha representatividade. Por suposto que fora completamente ilegal. Consegúrase un cuarenta e dous por cento de aumento, protección pra o conductor en caso de retirada de carnet, dándolle tres meses de traballo ao ano na propia empresa. Pasouse de once mil e pico pesetas a máis de dazanove mil. O sector quedara algo organizado, e aquel convenio repercutiu en todos os que se firmaron despois, como por exemplo o de Lugo.

A folga actual xa vai pola semá e media, e os traballadores pensan continuar hasta que a patronal dialogue; de non ser así, tomarán aínda posturas máis radicais en todo o sector de maneira que pare todo o mundo. Pola súa banda o Gobernador e o Delegado de Traballo non parecen darse conta de transtorno económico e social que unha folga deste tipo supón, cando non presionan pra que as conversas enceten. Ao prazo máis rápido posible e ver de darlle unha saída ao conflito. E mentras Pontevedra esta nesta situación, a provincia da Coruña xa ten fixado o comenzo da súa pra próxima semá.

**AS CERAMICAS DO CASTRO E AS DE SARGA
DELOS ESTAN FEITAS
CON TERRAS GALEGAS,
AS IDEAS E A CIENCIA
QUE LLES PROPORCIONA O LABORATORIO DE
FORMAS DE GALICIA
E O SEMINARIO DE ESTUDOS CERAMICOS **

**ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR
AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER
UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FACER APROVEI-
TANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS**

17 DE MAIO: DIA DAS LETRAS GALEGAS
O conflito estivo nas ruas

Allariz, O Carballiño, Ourense, Ribadavia, Cortegada, Monforte, Viveiro, Lugo, Cuntis, Padrón, Pontevedra, Lalín, Noia, Pontecesures, O Ferrol, Ares, As Pontes, O Porriño, Vigo, Vilagarcía, Cambados, Pontevedra, Marín, Cangas, Móaña, A Coruña, Carballo... viron restaurados os nomes castrapizados das suas ruas ou trocados os das ostentantes de apelativos fascistas ou españoles o día 17 de maio, por mor da actuación do Frente Cultural da AN-PG, que deste xeito daba remate á súa campaña "Contra o bilingüismo, Idioma galego, Idioma oficial"

Irmandiños por "Hermandiños" (Vigo), Rúa do Hórreo por "Avenida del General Franco" (Santiago), Rúa dos Ferreiros por "Calle de los Herreros" (Pontevedra), Praza Maior por "Plaza de España" (Lugo), Eirociño dos Cabaleiros por "Plaza del Cid" (Ourense), Rúa do 25 de Xulio por "Calle Cde Calvo Sotelo" (Viveiro), son algúns exemplos da angueira desenrolada polos nacionalistas, en tanto que a Academia, garnecida polos "plácemes" oficiais e un arcaico "bombo e platillo" dos medios de comunicación, descubría unha praca e un busto ao neste caso merecente de homenaxe gran poeta e patriota Manuel Aportio. O españolismo da dereita, e o que di non ser de dereita, volcáronse este ano na celebración do día, que parece que interesa instituír e deixar ben instituído o "Día de las Letras Regionales", a ver se "eses tales" deixan de dar a tabarra os 364 días restantes do ano coa oficialización do idioma e demais...

AXUNTAMENTOS DEMOCRATICOS

Pero outra vez máis, a polémica real do día quedaba situada a nivel da rúa, e hastra en medios oficiais, como os axuntamentos, con exposicións e definicións arredor da situación do noso idioma. Os cambeos das rúas, as mesas redondas, concursos e actos, singularmente na emigración vasca e catalá, evidenciaron unha vez máis o esforzo popular arredor da data.

Nas Corporacións municipais houbo de todo. O BN-PG presentaba en todos os concellos un documento sobre da oficialización do idioma, e Unidade Galega, en case todos os que tén presenza. E moitas e variadas foron as actuacións de cada un dos grupos ao respecto. O alcalde da Póboa do Caramiñal decidiu "conmemorar" o Día das Letras Galegas coas máis puras lembranzas "imperiales", remesándolle ao director do Colexio "Salustiano Rey Eiras" un oficio no que se inquiría a deixar sen validez o cuño e papeles oficiais do devandito centro, nos que figura o nome propio da vila, A Póboa do Caramiñal, argumentando que "el nombre oficial de esta villa es el de Puebla del Caramiñal... En caso de incumplimiento de lo anteriormente expuesto, se le exigirán las responsabilidades a que hubiera lugar", lembrándolle asemade aos grupos políticos que debían selar os seus carteles no axuntamento, e ameazando con non autorizar os que non

presenten o devandito "nombre oficial". Aos alcaldes de Lugo (UCD) e da Coruña (UG) deulles pola vea folklórica, e fixéronlles senllas ofrendas florais aos respectivos monumentos de Rosalía e Curros, contando o lugués coa presenza da Concellal-Delegado de "Cultura Popular" (sic), traxe "regional" e corte de cativas incluídos, pra depositar as froles. Non sendo óbice pra que á tarde, a P.M. retirara tres rótulos rectificadores, vaia voste-de a saber por orde de quen.

Tocante ás posturas concretas referente ao da oficialización do idioma, recollemos o seguinte: axuntamentos coma Viveiro, Abadín, Pol, Villalba, Silleda, Rianxo... pronunciáronse a prol da oficialización do idioma, encetando o de Pol a práctica ao respecto, decidindo en sesión plenaria o troque de prazas e rúas coma "General Franco", "Calvo Sotelo" ou "José Antonio" por de Galicia, Castelao, Rosalía, de resultados da moción citada do BN-PG, e dándose a postura curiosa da Corporación de Viveiro, que, despois deste pronunciamento, de resultados dunha denuncia da Policía Municipal, quixeron obrigar aos concellais do Bloque a retirar os rótulos rectificadores; manifestándose acordos ao respecto a UCD, CD e PSOE. En Padrón, un concellal da UCD, que polo que parece hai tempo que presume de democrata e aínda de galeguista, arrincou polo serán de propia man unha das pracas, "Rúa Longa", ubicadas na mañá. No Porriño, o sr. alcalde de Coalición Democrática, mandou retirar das paredes os carteles do F.C. da AN-PG,

"porque aún no se ha definido el ayuntamiento" sobor da oficialidade do galego. En Pontevedra, o axuntamento acordaba que as próximas rúas da vila levarían nomes en galego, pro non quixo facer súa a proposta do BN-PG do troque das rúas actuais, en tanto que unha concellal de Unidade Galega lle facía ler ao Interventor un escrito en galego (nen ela nen o secretario podían), pedindo a oficialidade do idioma, e pasando posteriormente a defendelo en español, véndose criticada ao respecto por un concellal de Coalición Democrática, e respostando: "Es para que veais que esto no es una imposición". En Fene, o alcalde, do BN-PG, presentaba o documento nacional pra definirse o pleno sobor dos puntos de oficialidade do idioma, bandeira galega exclusivamente no balcón, e o troque das rúas; todos a unha, Unidade Galega, PSOE, PCE, opuxéronse ás dúas primeiras por anticonstitucionalidade, e á terceira por mor de "ser ese problema que non corría presa, e, en último caso, remitible a un referéndum popular".

GOBERNACION

Os gobernadores civís tamén tiveron a súa parte. No Ferrol, mandaron ás forzas do Orde Público, Policía Municipal e Bombeiros retirar ao día seguinte os rótulos. En Pontevedra, as Forzas dependentes do gobernador incautaban ao F.C. as pracas que aínda non se colocaran, ameazando coa cadea caso de persistirse. En Ourense, que os troques se fixeron con certa "prudencia", aínda non temos noticias da reacción do gobernador, que hai uns meses multara a dous militantes nacionalistas polo mesmo.

ACTOS

Tén habido actos de moito interés. Nas cidades principais, os libeiros quitaron postos de libros galegos á rúa, seguindo tradición encetada en anos do fascismo polas Agrupacións culturais nacionalistas. Asemade, a mostra "O libro galego onte e hoxe", montada pola Agrupación de Libeiros de Galicia, no Museo do Pobo Galego de Santiago, que realiza a inxente tarefa de dar conta de todos os fondos bibliográficos escritos no noso idioma, e o fundamental dos escritos sobre tema galego noutras linguas.

En toda a nación houbo restra innumerable de actos organizados polas Agrupacións culturais; na emigración, recollendo tradición devanceira, tén habido ciclos e sems culturais, sobranceando as de Madrid e Donosti, rematantes en senllas festas populares, e a de Barcelona, cunha mesa sobre "O galego e os medios de comunicación", onde estivo presente a directora do noso semanario, Margarita Ledo Andión, e onde o público se manifestou repetidamente con posturas de dura crítica da prensa española en Galicia.

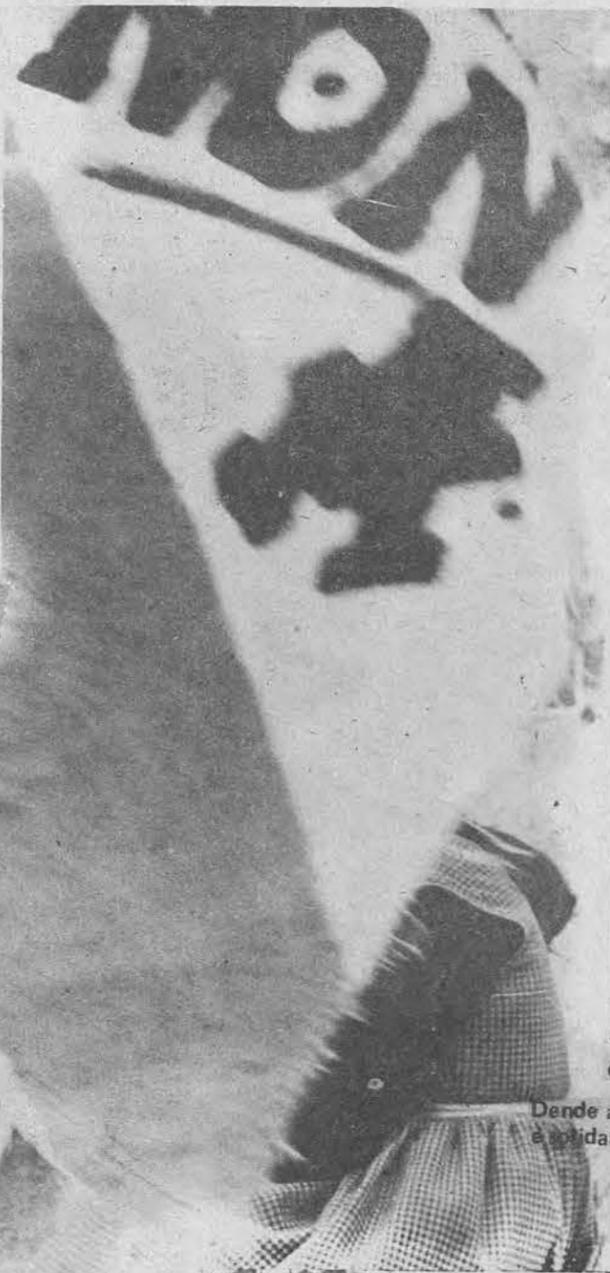
crónica política

Uns días despois do debate no Parlamento sobre do Programa Nuclear a levar á práctica no Estado Español, tivo lugar a marcha sobre Xove convocada pola Asamblea Nacional-Popular Galega. O obxectivo da mesma era protestar contra a instalación dunha Central Nuclear no municipio de Regodela (Lugo), en base non samente aos perigos de todo tipo que conleva, senón tamén ao papel craramente colonial diste tipo de industrialización na nosa Terra. Foi, pois, unha protesta contra da política irracional e destructiva dos grandes monopolios.

A postura era contundente: un non á enerxía nuclear, agrandado no noso caso aínda máis por motivos especificamente económicos. A crara postura do Movemento Nacional-Popular Galego contrasta poderosamente coa ambigüidade das intervencións da esquerda española -P.C., P.S.O.E.- no Parlamento, baseadas todas na moratoria, respecto as centrais a construír, como solución. Cecaís será por esto polo que estes grupos tentaron, cun sectarismo que caíu no máis estrepitoso dos fracasos, unha marcha con anterioridade á da A.N.-P.G. cando ésta xa a tiña anunciada practicamente dende había un mes. A extrema esquerda española, representada por algúns grupellos no noso país, chegou non xa a non apoiar a convocatoria do nacionalismo popular, senon mesmo a recomendarlles aos seus militantes a non asistencia. Despois de todo isto, cunhas condicións meteorolóxicas adversas, e cunha folga de transportes na provincia de Pontevedra que dificultou notablemente os viaxes dos participantes a Viveiro, o resultado foi dabondo impresionante como para que os propios medios de comunicación españoles e coloniais entraran en contradicións evidentes. Pra uns había 7 mil persoas; pra outros, 12 mil, pra outros 15 e pra outros 20. E decir: moita xente. Unha vez máis, unha convocatoria popular de concienciación e de oposición as agresións do Imperialismo sobor da nosa Terra, que non pode quedar momento.

LETRAS GALEGAS

A conflictividade que vie o país púxose de manifesto tamén na celebración do día das Letras Galegas. Por unha parte estiveron as institucións oficiais ou oficialistas, os medios de comunicación públicos e privados españoles, adicados á celebración de actos culturalistas, rituais, de efemérides. Pola outra, a loita pola normalización do idioma, e máis concretamente o combate contra dos Decretos-Lei sobre uso do galego na escola e nas corporacións municipais, asaltou os máis diversos ambientes sociais do noso país, convertíndose a data nunha xornada de espallamento e reflexión sobre o que está a acontecer todos os días na nosa conflictiva realidade lingüística. Foi, neste caso unha data enmarcada na dinámica social que estamos vivindo todos os días, concretamente destinada a denunciar e combater a política lingüística represiva que o Goberno español intenta impoñer baixo novas formas. Se ésta foi a intención do nacionalismo popular, a do españolismo foi falar de normalización e de cooficialidade en abstracto. A maior parte dos actos non oficialistas celebrados en Galicia e na emigración correron por conta do nacionalismo ou ben tiveron unha presenza determinante deste na denuncia das posicións bilingüistas e asimiladoras do españolismo de dereitas e esquerdas. Especial interés tiveron algúns actos celebrados na emigración nos que o público asistente denunciou a actitude antigalega e manipuladora da prensa que se fai en Galicia, sempre por sempre pro-españolista, inda que se considere cinicamente obxetiva e liberal. En todas os casos, foi importante desenmascarar os intentos folklorizantes que representa a celebración destas datas, especialmente na nova situación democrática -formal española. Quérese convertír o que ten de ser unha loita cotia a nivel social en motivo de celebración típica e peculiar unha vez ao ano. Pero non hai dúbida que esto non o poderán conseguir mentras a problemática lingüística e cultural do noso país a teñamos ben vencellada á conflictividade social e formado parte integrante da nosa realidade global. Neste senso, o Día das Letras diste ano apareceu hastra parello con serios conflitos nos axuntamentos por mor da utilización do noso idioma; aproveitouse pra lembrar a urxente necesidade de restituírles o nome aos nosos topónimos, mediante unha campaña simbólica de cambeo de pracas nas rúas a cargo do nacionalismo popular, etc. Un día totalmente oposto á caricatura arcaica e enxebrista que ofrecían a prensa, radio e televexo, ese mesmo día, coma sempre, de costas ao país e en contra del.

Patriotas bascos e canarios, grupo de colobxistas, nenos e grandes, secundaron o chamamento da ANPG — que contou co apoio de todo o movemento nacional popular galego — e quince miliairos de persoas botáronse a andar. Alguns escolleron ir de coche e moitos non deron chegado a vagoada pra os discursos do final, pero todos todos berraron: **NON A XOVE NUCLEAR!**

"Nós non necesitamos a Central, os colonialistas sí".

Dende a xanela tamén se pode participar e solidarizarse coa Marcha.

A mesma empresa, FENOSA, e outra agresión, desta volta ao sul do país, en Sela, un embalse pra lle fornecer máis electricidade.

Manuel Castiñeiras, concellal de Lugo e Diputado provincial, díxoo ben claro: "Estamos aquí pra resistir, avanzar e vencer".

O futuro e as posibilidades dunha vida digna na costa liguessa pasan por se opoñer á central; os rapaces son sabedores dese, e maniféstanlo.

REPORTAXE GRAFICO: PABLO VIZ/XURXO FERNANDEZ

NON GALEGO AS NUCLEARES

Arxentino esiliado en España, país no que desenvolve o seu traballo, fuxiu da represión daquel país cara Venezuela, percorrendo despois algún da Europa Occidental, e inda que podería dar a súa interpretación da realidade política e antiimperialista de Sudamérica, Ander-Egg non quixo falar do asunto "porque a miña situación aquí non mo permite e podería perxudicar moito á miña familia".

Escribiu máis de tinta libros espallados polo mundo adiante sobre de temas relacionados co traballo social, liberación e desenrolo, dende unha perspectiva profesional, e a súa práctica estivo vencellada ao movemento de "Autoconstrucción" que en determinados momentos foi patente en países do Sur americano.

Licenciado en Ciencias Políticas e Sociais e en Ciencias Políticas e Económicas, e consultor de varios organismos internacionais —formalmente asépticos— en asuntos de desenrolo comunitario e benestar social. Por aí vai, entón, a nosa entrevista.

EZEQUIEL ANDER-EGG

A voltas co desenrolo...

¿En qué situación se atopan hoxe as Ciencias Sociais no lugar onde desenvolves o teu traballo, en España?

España está retrasada no campo da Socioloxía Científica. Vin seguindo a súa evolución e cando noutros países, incluso nos latinoamericanos coma Colombia e Arxentina, xa hai anos que tiñan facultades de Socioloxía, eiqui créanse moito máis tarde. As ciencias sociais non empezan o seu desenrolo hastra os anos sesenta.

Os asistentes sociais ¿dende onde teñen que traballar? Non hai perigo de que se convirtan nunha estrutura máis dentro dunha sociedade totalmente burocratizada?

Sí, teñen que participar nas institucións oficiais, na administración pública e tamén nas demais organizacións de base. O problema destas institucións de base é que non poden financiar o traballo da asistente social. E na administración pública, se os Axuntamentos nesta nova situación, se abren a novas perspectivas, coído que as traballadoras sociais teñen bastantes posibilidades. Paréceme que na medida en que os Axuntamentos queiran realizar o traballo social, o máximo de posibilidades neste momento, daríase neles.

Ainda se asocia por aí o traballo social coa beneficencia...

Hastra de agora era así. Pero hai que superar a idea da beneficencia, de axuda, por unha idea moito máis avanzada, máis á altura dos tempos, unha idea de traballo social. E penso que son moitos os traballadores sociais que se van incorporando a este campo. Pro de todas formas, en todo o Estado resulta unha profesión marxinal. Os responsables políticos e os administrativos non comprenderon o que é esta profesión e as escolas de formación non teñen apoio. E,

aparte de estar pouco considerada, tampouco se crean postos de traballo pra os traballadores sociais. Penso que habería tarefa pra realizar todos, e están máis da metade en paro dentro do que é estrictamente a súa profesión.

Dentro dunha sociedade dependente, como é a galega, ¿cal sería o papel a desenrolar polo traballador social?

O traballador social nunha sociedade dependente tería tres funcións como derradeiro obxectivo. Serían participar na organización, a mobilización e a concienciación do pobo, porque toda sociedade destas características non sal desta situación se o mesmo pobo non se transforma en protagonista. Mobilizar ao pobo sobre todo no senso de que comence a deliberar e pensar nos seus propios problemas. Logo ten de se ir organizando a partir das súas propias organizacións e, por último, estas tarefas non son válidas se o pobo non eleva o seu nivel de conciencia. Nese senso, os traballadores sociais máis lúcidos, máis críticos e máis comprometidos coa realidade social do seu pobo penso que poderían xogar un papel fundamental.

O traballo social, ¿non se pode converter nun instrumento de control?

Eso faino o servizo social tradicional. Hoxe o traballo social deu un salto moito maior que outras profesións. A idea da domesticación está na Acción social clásica, hoxe os traballadores están dentro duns plantexamentos teóricos moito máis críticos e avanzados.

¿Pódese falar, dentro dunha situación de dependencia como a nosa, de Benestar Social?

Esta é unha idea que xurde hai anos no seo da ONU. Cara o ano 45 plantéxase máis ou menos o problema do desenvol-

PABLO VIZ

o empezase a falar de países desenvolvidos e subdesenvolvidos e o desenrolo globalízase fundamentalmente coma un problema de tipo económico: desenrolar un país era aumentar o seu P.N.B. (Producto Nacional Bruto), traballar con variables económicas. Máis adiante xa se fala dos aspectos estraeconómicos, e despois, dos aspectos sociais do desenrolo. Ao falar destes e cando aparece a idea do benestar social. Aspectos sociais do desenrolo e benestar son equivalentes, entón, ¿cales son estes aspectos?, pois os problemas de educación, vivenda, saúde, familia, menores, seguridade social, servizos sociais en xeral, deportes... e todo o que este nesta liña. O problema de desenrolo non é samente crecemento económico senon que ten toda esa

dimensión social. Eiqui é onde esta o gran campo do traballo social.

¿Cumpre unha función liberadora do individuo e da comunidade?

Depende; hai tres posicións no servizo social no Estado español. Un asistencialista, cunha concepción avellentada, que é o domesticador. Logo o tecnocrático, que non lle preocupa a liberación da xente e dos pobos, nin erguer o nivel de concienciación, senón, máis ben, realizar unha tarefa técnica ben feita. E por último, un grupo de traballadores sociais, que cada día é máis amplo, que téñen unha concepción moito máis progresista e concibe o traballo social como unha acción liberadora que contribúe con outras cousas

a un proceso de liberación.

A autoconstrucción como medio instrumental de desenrolo ¿non é criticable?

Foi unha idea realizada en varios países pra resolver o problema da vivenda. Os gobernos (Colombia, Chile, Arxentina, El Salvador) non proporcionaban medios suficientes nen os tiñan; entón, organizamos á xente, ao través de sindicatos e cooperativas, dunha maneira máis ou menos "autoxestionaria", porque eles mesmos levaron o seu programa de vivenda. Aportaban man de obra, e cuns equipos técnicos, construímos moitísimos barrios. En España o problema da vivenda presentase noutros termos, a situación económica e máis favorable, e entón, este sistema non é viable. Os estados sudamericanos acollíannos favorablemente porque lles eramos un alivio presupostario, pero no fondo o sistema de autoconstrucción é unha inxusticia, inda que mentras non tiramos algo máis xusto era o que podíamos facer realísticamente. E unha inxusticia porque os probes, por riba de ser pobres e explotados, tiñan aínda que adicar, despois das súas horas de traballo, outras horas pra construír a casa. Pero pensamos que é máis importante ter vivenda mentras loitamos pra eliminar esa inxusticia. Non é un sistema ideal pro era o realizable naquel momento.

¿Cómo ves naquel a planificación social? ¿Existe realmente?

Non. No Estado español fixéronse catro plans de desenrolo e o último nen se chegou a publicar, e hai alguén que di que certo desenrolo material fíxose a pesar dos Plans de Desenrolo. E decir, que hoxe non hai ningunha planificación de tipo social en España, nen siquiera hai un Ministerio nen unha Secretaría de Planificación.

PABLO VIZ

¿BUSCA A LENDA
DUN CASTELO
OU VENDE
UN CABALO VELLO?
**ANUNCIOS
DE BALDE**
A NOSA TERRA

TALLERES
NOS

MECANICA DO AUTOMOVIL
MOLINO, 47 / VERDUN
BARCELONA

X
Veito
PONTEVEDRA
SOPORTAIS DA FERRERIA, 4

 **PRA MOBLAXE
CONSULTENOS!**
ALMACENS FERNANDEZ
REZA, 15 - OURENSE
CALIDADE AO MERCAR, COMODIDADE AO PAGAR

COIA-VIGO

Vivir nunha casa é necesario

Polo que din algúns membros do movemento cidadano vigués, hai nesta cidade cáseque un cento de vivendas ocupadas "ilegalmente". Iste é o resultado dunha nula política social de vivenda nunha cidade con máis de 5.000 pisos valeiros suxeitos á máis descarada especulación onde un aluguer pode costar un salario e onde o paro, os espedentes de crisis, as regulacións de plantilla, etc., colocan a moitas familias traballadoras en situacións desesperadas.

Iste é o caso de Oscar Duarte González, traballador de "Vidrios de la Florida", de 26 anos, casado, con tres fillos.

A familia Duarte tivo que desalojar a vivenda que habitaba en Barreiro dende hai 7 anos ao perder o xuício contra do propietario, que a reclamaba por necesidade.

A sentenza pón na rúa aos Duarte, que viñan presentando solicitudes de vivenda de hai anos aos organismos oficiais correspondentes sin resposta ningunha, mentras observaban como moitas vivendas sociais se lle adxudicaban a persoas que xa tiñan outra.

A situación da familia é anguriente, por canto a empresa onde traballaba Oscar dende hai 3 anos deixa aos traballadores na rúa sen salario e sen seguro de desemprego. Non había máis que unha alternativa.

Na madrugada do 7 entran no segundo D, portal 3, bloque número 7 do barrio de Coia, piso que foi adxudicado a Angel Hernández García 6 ou 7 anos antes, e que levaba anos sin

habitar. Asegún nos dixeron os veciños, o propietario apareceu por alí moi rara vez, xa que vive cos pais, e promovendo escándalo, polo que se viu denunciado polos veciños do mesmo bloque. Xa en febreiro do 1974 se lle impuxera unha multa de 50.000 pesetas por non ocupar a vivenda adxudicada polo M. da V.; con tal motivo, o devandito señor mandoulle unha carta ao Rei con data 3-Ag-76, pra que lla perdoaran (?).

Axudado en todo momento polos veciños, fan unha acta de todo o que topan no interior do piso, e constatando tamén nas desastrosas condicións nas que se atopaba de suciedade, tuberías rotas, etc. A solidariedade exemplar dos veciños da propia rúa de Bueu, e da A. de V. tradúcese decontado nun total apoio colocando pancartas de solidariedade coa familia Duarte, levando comida e acompañándoos en todo intre, facendo incluso patrullas nocturnas arredor do edificio, e recollendo máis de 200 firmas na rúa en apoio do ocupante. Unha noite apareceu o

CARBALLA

No bloque núm. 7, unha casa adxudicada oficialmente a alguén que nunca a habitou, instalouse o traballador de "Vidrios" e a súa familia.

propietario acompañado de varios amigos, que preferiron desaparecer ao toparse con máis de 100 veciños defendendo o edificio. Faise tamén patente o apoio da A. de V. de Coia, da central sindical nacionalista I.N.G. á que está afiliado Oscar Duarte, e do comité de Empresa e os traballadores de "Vidrios de la Florida",

que se entrevistaron co alcalde Soto; que dixo comprender o problema pro non ter competencia pra facer nada, ao non ser xurisdicción sobre do polígono de Coia, pertencente ao M. da Vivenda. Ao mesmo tempo, o Comité de Empresa tiña pensado informar do feito en Madrid nos Ministerios de Vivenda e Traballo, cos que fan falar da situación da Empresa.

Pero a pesares do apoio de veciños e traballadores, a pesares de ter do seu lado a razón da

supervivencia, a "lei" ca sobre de Oscar Duarte como consecuencia lóxica dunha Constitución que fai unha enrabexada defensa da sagrada propiedade privada, e así o pasado día 19, Oscar Duarte vese detido e encarcerado por un "delito" do que samente son responsables directos a patronal de "Vidrios de la Florida", a especulación do chan e a "democracia" capitalista e colonial que padecemos neste país.

GUILLERMO P. L.

Oscar Duarte, traballador de "Vidrios", unha empresa que deixou a toda a plantilla na rúa, ocupa unha casa en Coia.

O noso yogur

Galego en xebre. Por berce e carauter. Fresco e sano coma nosa natureza. De puro leite de vacas galegas, das que soio saben de prados o aire ceibe. Yogur Rueda, natural e con froitos. Feito en Lugo por "Lácteos Rueda" ó gusto de toda Galiza. Agora, con novos envases, máis axeitados. E con meirande sabor galego na cara, que no corpo. Dende o comenzo son coma Galiza os escolle. "O noso yogur" dinnos. De galego a galegos, gracias. En tendémonos.

Os Rueda venñen saúde.

As municipais en Lugo: ¿invalidades?

Asegún fontes oficiais, parece ser que a Audiencia Territorial da Coruña dictará sentenza en breve prazo sobor do recurso interposto pola coalición "Independientes por Lugo" -grupo electoral que promove Mauricio Posada, ligado á Cámara de Comercio- cara á anulación das Eleccións Municipais no término de Lugo capital.

O motivo do recurso por parte de dita coalición é o feito de que nas papeletas dos distintos grupos presentados ás eleccións na municipalidade había supostas irregularidades, ao aparecer unhas coa lista completa dos

nomes dos candidatos e outras somentes co nome da coalición. E necesario, noustante, consultar a Lei Electoral e ver que, según esta, non existe irregularidade no feito devandito, e máis ben habería que pensar en que a interposición vai a prol de defender os intereses da Coalición dos Independientes.

Os resultados das eleccións no término municipal de Lugo foron: do total dos 25 concellais eleixidos, 2 do Bloque, 4 de Coalición Democrática, 4 do PSOE, 8 da UCD, 4 dos Independientes de Ramón González e 3 dos Independientes de Mauricio Posada.

Dene
Chama
ben, ser
interese
humano
En
dereitos
político
procede
práctica
Grecia
había
daquela
No
minimu
totalida
raquitic
(Asamb
precisan
domos
atenuan
xurispru
de, pol
interiori
ou a U
Ademais
apuntad
tarias ap
como: c
dos pol
calificac
incurrin
puro ma
A c
pra se u
que con
dos res
práctica
estatal
unha
desvirtu
criticala
sobre a
De
Estado
e imper
individu
contrap
hist
A VICENTE ARAGUAS

OS DEREITOS HUMANOS

REGINO DAPENA

Dende 1976, están de moda os dereitos humanos. Chamábase por eles nun e noutro lado. E isto está moi ben, sempre que non seña froito dunha campaña de intereses bastardos, alleos ao valor intrínseco de ser humano sen distincións de raza, credo, ideoloxía, etc.

En non poucos casos, vense erguidos á categoría de dereitos humanos certas modalidades do procedemento político dun Estado, pretendéndose ignorar que tal procedemento, en si mesmo, non é quen de xenerar na práctica os dereitos humanos. Así, por exemplo, na Vella Grecia —berce da democracia— existía a escravitude: había uns cidadanos que tiñan todos os dereitos daquela, e outros que non tiñan ningún.

No noso tempo, pra facermos certas estimacións cun mínimo de rigor obxectivo, teríamos de recurrir á totalidade —en espírito e letra— do articulado da raquítica Declaración Universal de Dereitos Humanos (Asamblea Xeral da ONU de 10-12-48). Aquí, precisamente aquí, radica a clave conceptual —sopesádomos bases socioeconómicas concretas, agravantes e atenuantes en función da máis estreita e neutra xurisprudencia— pra dictarmos veredicto de culpabilidade, polos feitos dentro e fora das súas respectivas interioridades, contra dun e doutro Estado, xa seña USA ou a URSS, a India ou China, Francia ou a RFA, etc. Ademais, haberíamos de ter en conta —pola razón apuntada da raquítica— outras declaracións complementarias apuntadas posteriormente por ese Organismo, tales como: dereitos políticos, sociais, económicos, culturais, dos pobos, etc, que, por certo, algúns dos Estados sos calificados como democráticos inda nos os retificaron, incurrido en contradición flagrante. Todo o resto é puro maniqueísmo e vaidade.

A cuestión non é de tan doado intencemento como pra se un pronunciar nun ou noutro senso, pois habería que conxugar o Dereito Internacional e as Constitucións dos respectivos Estados en cuestión coa aplicación práctica dos dereitos humanos, segundo a organización estatal en cada caso e por separado. Así, por exemplo, unha Constitución dada pode recortar, limitar ou desvirtuar certos dereitos humanos sen que se poida criticala por incumprimento dos documentos da ONU sobre a materia.

De todo o anterior, dedúcese que, hoxe por hoxe, o Estado perfecto non existe, que a obra humana é humana e imperfecta, que todo está suxeito ás paixóns e intereses individuais e de grupo que, ás veces, aparecen contrapostos.

O incumprimento dos dereitos humanos pode darse de diferentes modos: teórica ou practicamente, implícita ou explícitamente, directa ou indirectamente, por acción ou omisión. Isto, claro, se nos referimos a Estados con Constitución vixentes, pois pra enxuiciarmos caso por caso, cumpriría realizarmos un análise polo miúdo tódamosa man todos os datos. Por outra banda, tampouco se pode enquencer que todas as Constitucións teñen un fondo ideolóxico que pode ser craro ou sutil, pero decisivo pra aplicación práctica e concreta dos dereitos humanos.

Pero bueno, existen casos de craridade meridiana que non ofrecen dúbidas nen disculpas de apreciación, como po exemplo, Chile, Nicaragua, Arxentina,

Uruguay, etc, e outros Estados de Asia e Africa; pero esas son xa violacións superiores ou de carácter máis grave.

Todos os líderes políticos, ou case todos, chaman a reo polos dereitos humanos fundamentais. ¿E cales son os fundamentais? Pra uns, serán estes, pra os outros, aqueles. Ou seña, que os primeiros pasan a secundarios, e os secundarios a primeiros, asegún o enfoque ideolóxico. Noustante, dende o punto de vista enteiramente humano, os dereitos humanos determinantes, son: 1. O dereito práctico á vida. 2. O dereito práctico ao traballo. 3. O dereito práctico á vivenda. 4. O dereito práctico á asistencia sanitaria. 5. O dereito práctico ao ensino en todos os seus degraus. 6. O dereito práctico aos bens materiais e espirituais que lle corresponden ao ser humano en canto tal. Os demais, anque moi importantes, pódense calificar de periféricos ou secundarios.

A defensa dos dereitos humanos debe ser tanto pra o Iván como pra o John. Non val o berrallar a prol dos uns e non decir nada a prol dos outros. O contrario sería cairmos en burdalla contradición e parcialidade manifesta.

Non é correcto o ser un portador, na man dereita, da Declaración Universal, sen ter en conta que tal Declaración consta de 30, artigos, moitos dos cales teñen máis valor e prioridade humana que outros poucos tan reclamados, con ou sen razón. A dignidade da persoa e máis o humanismo, non se espican, practícanse. Inda máis, os dereitos humanos están escritos no corazón do home de antes da Declaración Universal, Declaración que, asegún modesto entender, roza a contradición. Neste punto hai que se dobrar diante do Dictame dos xuristas pra se pronunciaren con doutoral coñecemento de causa.

Como conclusión, ningún Estado está libre de pecado como pra poder botar a primeira pedra contra doutro Estado, agás nos casos de bruta violación sistemática. Nefeito, ningún Estado está facultado pra lle decir a outro cómo se debe gobernar aos seus cidadanos. Sería unha inoportuna intromisión nos seus asuntos internos.

Non hai dereitos sen deberes nen deberes sen dereitos. Non se defenden os dereitos humanos armando alboroto pola palla no ollo do contrario ideolóxico e calando ao ver a trabe no ollo propio. Non se defenden os dereitos humanos faltándolle á verdade. E a verdade, ás veces, vese manipulada pola súa presentación ou espresión, por esceso ou por defecto. E tremenda a responsabilidade que caí sobor dos profesionais da información internacional se aplican a eli do embudo.

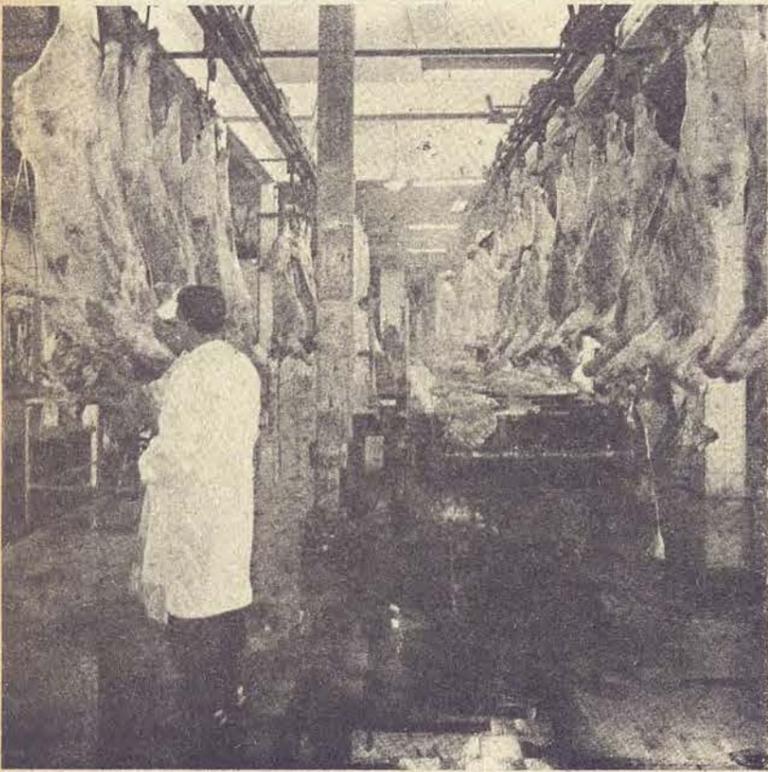
E é así, pois, que a ideoloxía debe quedar marxinaada en todo caso. Humanismo, sempre, demagogia, nunca. De non se facer así, prestaráselle "flaco servizo" á defensa dos dereitos humanos individuais e colectivos.

Abril 79

historias de esmagados

X. MARIN

O matadeiro industrial FRIGSA ocupa 150 mil metros cadrados dentro do casco urbano da cidade de Lugo. Destes, 100 mil subvencionounos o Axuntamento, a según consta en escritura pública outorgada o 18 de nadal de 1951 "en consideración al significado que para la ciudad de Lugo tiene el emplazamiento en su término municipal de la empresa de interés nacional FRIGSA". Este dato fundamental e o comportamento que polo xeral está tendo a industria en Galicia, non parece reflexado nas actuacións da Corporación municipal de Lugo desde que FRIGSA-CARCESA se destapou o día 27 de maio do ano pasado pedindo que os terreos que ocupa coa clasificación de Pol. Industrial se trocasen pola de Pol. residencial. Xa o teto da FRIGSA estaba moi enrugado e non daba máis de sí. Compría que o monopolio CARCESA, no que o capital de estado, o INI, pesa cun 88 por cen, se desfixera da patá coxa que era a FRIGSA e que non o deixaba camiñar lixeiro. Craro que non era o caso de se ir sen máis podendo facelo co proveito da especulación dos 1.500 millóns nos que se valoran os terreos que hoxe tén a FRIGSA, perdón, CARCESA.

¿Teremos Frigoríficos Industriales de Galicia y Conservas Españolas? A esixir que FRIGSA en Lugo chámanlle desviación de Poder

Despois de todo, non é estrano que pasen estas cousas na nosa Terra, porque, como apuntou o secretario da Corporación Municipal de Lugo no seu informe pro-espedito de FRIGSA que ten 116 folios, "los bienes de Frigsa no fueron cedidos sino subvencionados, y aún siendo cedidos quedarían liberados de todo condicionamiento a los 30 años".

Un non sabe ben, logo, como non agardaron un chisquiño máis os señores de "Carnes y Conservas Españolas, S.A.", pra marchar con todo sen andar co teatro de Comisiones informativas e xogando á democracia cos intereses dos galegos. Do que sempre se encargou o señor secretario da Corporación de Lugo é de advertir que non é propio das corporacións municipais facer condicionamentos de tipo socio-económico. E o que se chama desviación de poder. Xa é cousa vella eso de que as Corporacións galegas están castradas polo aparato administrativo estatal. Nen que decir ten que a anterior Corporación luguesa estaba a gusto nese papel, boa proba son as espresións de polo menos dous concellais cando se tratou a proposición de CARCESA no pleno do 20 de xunio do ano pasado: Don Antonio Tort, director propietario de RTR, industria eléctrica á que tamén lle loce o pelo, dixo "pedir la inversión de la venta de FRIGSA en el Municipio de Lugo me parece correcto, pero el pedir garantías de cara a la plantilla sólo podrá serlo como deseo". Axudoulle neste don José

Fernández Fernández: "tal cuestión es competencia sindical y no municipal".

E o de sempre, que non queren facer política os señores políticos. Craro que a lei estranxeira sempre axuda e o secretario recórdao: "El Ayuntamiento ni en la aprobación inicial ni en la provisional puede cerrar el caso al trámite de la aprobación definitiva, pero sí puede proponer lo que estime conveniente por vía de informe".

Esto xa o tiñan ben sabido polas posturas a favor da empresa que mantiveron 2 concellais, Díaz Pallín e Ramón González, empregados á sua vez na FRIGSA. Dos 15 concellais que asistiron a aquel pleno, 14 votaron por CARCESA, 1 en contra. En concreto, decía Pallín, "A FRIGSA no le estamos poniendo en el camino gravilla sino traviesas".

"ESTAN VENDENDO FRIGSA"

Pouco despois deste pleno, CARCESA amosa o seu contento. En escrito do seu Consello de Administración con data 23.6.78, entre outras cousas, di: "Es sumamente satisfactorio para este Consejo la advertencia que en su escrito formula la primera autoridad significando el máximo interés de la Corporación Municipal en una urgente y favorable resolución del asunto de tan grande importancia y trascendencia para esta ciudad... Resulta evidente que la coincidencia de interés es plena

y que el aspecto público de la petición de CARCESA es deseado por la ciudad y sus administrados". Logo, tres puntos falan do que será a nova factoría, pero soltan, ameazantes: "aspectos que aún constituyendo decidido propósito de la empresa son en todo caso materia ajena a un proyecto de urbanización, aún cuando se les inviste del carácter de compromiso con el propio personal de la empresa y con la ciudad de Lugo".

Ben rechamante é que o propio comité de empresa -falouse de manipulación- prestou, mesmo por escrito, a sua conformidade co traslado de FRIGSA.

En todo o mes de xunio sigue unha reia de informes técnicos de aquí e de acolá. Por fin, o 30 de xunio nun pleno designase a Comisión asesora especial. Entran nela todos os partidos e centrais sindicais, a non ser as do campo nacional-popular galego, alegando que non eran parlamentarias.

Desde saíu á luz o problema FRIGSA o 27 de maio do 78, é a AN-PG quen fai denuncia arreo das posturas pro-empresa, senón ambiguas, por parte de partidos e centrais sindicais españolas, campaña sempre silenciada pola maioría dos medios de información ou cando non recortada. Polo nadal saca un tríptico titulado "Están vendendo Frigsa", xa que, pra esta organización patriótica, FRIGSA é un problema máis da colonización de Galicia, e propugna a presión e mobilización do pobo de Lugo como única alternativa.

COMO VERA... SE RETRACTARON

Con todo, os de CARCESA están seguros e farrucos. Nun escrito do 4 de nadal, o director da FRIGSA di: "ningún precepto legal nos impone ceder el 10 por ciento del aprovechamiento medio del suelo al Ayuntamiento. Como una muestra más de nuestro deseo de cooperar con esa Corporación en la labor social que inspira esa cesión gratuita, se podría proponer una fórmula sustitutoria de la expresada cesión, y sería la del compromiso por parte de la empresa para que se construyeran viviendas sociales en un número equivalente al 10 por ciento ubicándolas en los terrenos del Polígono que estime más conveniente para estos fines y para adjudicar preferentemente al personal de la plantilla de FRIGSA-CARCESA.

Luns, 11 de nadal, reúnese a Comisión Mixta. O 13, don José Luis Sanchís do Consello-CARCESA escribe unha carta ao alcalde de Lugo: "Estimado alcalde, en la tarde de ayer, como le anuncié telefónicamente, el comité y los responsables de la factoría nos hemos reunido junto con los partidos políticos con el fin de hacer por mi parte las puntualizaciones que... Como Vd. verá, por el escrito adjunto todos los responsables de partidos, centrales sindicais y comité se retractaron del voto negativo, en la Comisión Mixta informativa del pasado día 11 de diciembre, comprometiéndose a apoyar en el Pleno la recalificación de los terrenos, que espero que antes de finalizar el

año quede definitivamente el expediente del plan urbano presentado por la empresa de ese plan dependiente proyectos y realizaciones objeto del documento adjunto ruego acepte mi más afectuoso saludo, que le ruego haga envío a la Corporación con mi reconocimiento".

O 19 do mesmo mes, a comisión informativa municipal propoñer a aprobación provisional do Plan; así se fai nun pleno e despois de dúas exposicións cas acórdase remesar o expediente a Diputación Provincial e Ministerio de O. P. e Urbanismo. AN-PG, pola sua banda, féstase porque a Comisión municipal de urbanismo non informou do proxecto de FRIGSA e que en breve sería unha comisión e Corporación que estudiase o caso.

O PLENO DA NOVA CORPORACION

Temos nova Corporación e podía por menos que saír a este tema Frigsa. En Madrid expediente. Tratábase de que se traía a Lugo pra ser informado novo. Debátese no pleno do pasado vernes, día 18. Entre os concellais hainos que recuncan no go. Non perderon o cariz de FRIGSA. Ramón González foi o primeiro a decidir "agradezco, como productor de la empresa, la ocupación que demuestra a nosotros tanto el Bloque como el PSOE, pero yo creo que está perjudicando a la empresa la postura dos do Bloque informativo, política, e houbo que se presentaran na Bloque no es da UCD se se pedía dos 24 co 19 e si 5. O PSOE. Non p entre as for PSOE. Cast Bloque no temos unha di que o p de Adminis CARCESA f co PSOE a Diputación Provincial e Ministerio de O. P. e Urbanismo. AN-PG, pola sua banda, féstase porque a Comisión municipal de urbanismo non informou do proxecto de FRIGSA e que en breve sería unha comisión e Corporación que estudiase o caso. intereses ser Gobierno, o prop PSOE pra e sen lle dar c sobor de alg maneira irres empresa pública parte do Ax de facilidad de agora, decir que va go. Non perderon o cariz de FRIGSA. Ramón González foi o primeiro a decidir "agradezco, como productor de la empresa, la ocupación que demuestra a nosotros tanto el Bloque como el PSOE, pero yo creo que está perjudicando a la empresa la postura dos do Bloque informativo, política,

OPERACION "FRIGSA"

A intervención do Goberno español no sector cárnico galego abofé que non deixa pé a moitas interpretacións, e a operación Frigsa é un sinal acaído.

Dende a súa creación, nos anos 50, a presenza do Instituto Nacional de Industria, INI, así como a súa dirección, son a cada volta máis inflexibles. No 78 pasa a se integrar en "Carne y Conservas Españolas S.A." (CARCESA), o sector privado tradicional galego queda cunha participación simbólica do 8 por cen, e a opinión pública recolle unha restrita de datos parciais e manipulados que falan do traslado —fora de Galicia?—, da recalificación dos terreos industriais ocupados no barrio lugués de Aibeiros en zona edificable e venda (especulativa) dos mesmos —deles 100.000 metros cadrados regaláraos polo Axuntamento—, de que a empresa é vella, etc. etc.

SUPOSTAS GARANTIAS COMO CORTINA DE FUME

Nos meses a seguir os trámites han ir axiña. A pasada Corporación aproba a recalificación de terreos e o proxecto pra construír vivendas, comercios, etc. pasa á Comisión Central de Urbanismo. Presiónase, con toda a febleza que dan de si organismos de servidume española, pra que as hipotéticas novas instalacións queden en Lugo, ofrecendo outravolta chan no Polígono industrial do Ceao. Argallárase, tamén, unha Comisión Mista entre xentes da Administración local e representantes de partidos e sindicatos españoles que firman co Presidente do Consello de Administración, éste a título personal e polo mesmo de xeito non vinculante, máxime sendo o devandito un cargo político, un chamado documento de garantías referente á mantenza dos caseque 500 postos de traballo e ás posibilidades de reinversión do produto das vendas na nova factoría... uns 1.500 millóns de pesetas.

Pero terá que ser dende fora deste entramado, que polo demais, amosouse superfluo andando o tempo, como se consiga polemizar e cuestionar a falla de seguridade que arrodea toda a operación, e o que a mesma pode representar tanto pra perda de postos de traballo —dende hai tempos xa éstes se van reducindo pouco e pouco na medida en que non se cubren xubilacións nas baixas dunha plantilla antiga— como pra o futuro das cárnicas e da gandería galega en xeral.

O INI SIGUE COA SUA ANDAINA

A confusión xenerada arredor da operación FRIGSA non é máis que o xeito sutil de gañar tempo pra que o INI poida continuar o proceso de esfarelamento da nosa economía gandeira, neste caso centrado no sector cárnico, vencellado á política económica que o Goberno foi aplicando sobre o sector prima-

rio en Galicia. Compre ter presente, pra isto, cando se encetou a expulsión do gando de recría cara outros lugares —norte de España, Catalunya...— ao traveso dos tan propagandeados Grandes Mercados gandeiros e mesmo o proteccionismo á produción láctea na súa expresión monopolista, craro, non no nivel do pequeno propietario.

Se recurrimos ao que vén pasando no "Mercado Nacional de Ganado" de Santiago, temos que no 1972 as vendas de xatos de recría subiron ás 58.849 cabezas —por unha cuantía de 637.107 millóns—, a 15.953 as de vacuno pra abasto, por 315.446 millóns, e a 3.243 as de vacas nais, por 108.824 millóns. No 1978, o trasego, cinguíndonos á recría, colocouse en 118.840 cabezas, das que se venden o 95,1 por cen. O feito máis significativo de cara á posible repercusión nas actividades industriais que teñen como materia prima o gando, é que o 90 por cen dos xatos de recría que pasan polo Mercado santiagués van pra fora do noso país. (1).

E na medida en que a materia prima se traslada, levará tras dela tanto a matadoiros como á industria de conxelo e transformación. Coa expulsión dos xatos preparábase o camiño pra expulsión de Frigsa xustificándoa iqué millor! coas "perdas": caseque 2 millóns todos os días. Pero as tan socorridas perdas, planeadas pra o desmantelamento da gandería galega, poden ter causas ben sinxelas e subsanables sempre que se iniciase un proceso de racionalización que non levou hastra de agora o INI en Galicia.

"DUMPING" FRENTE A RACIONALIZACION

O que fixo pola contra o INI foi, por unha banda, levar unha práctica "dumping" ao traveso de mecanismos tan doados como

a restrición indirecta ás recollidas de gando, ao lle impor escasivas esixencias aos labregos e colocando asemade a carne pra consumo unhas pesetas máis barata que o sector privado, inda que estes precios non lle cubrisen os custos, que na súa parte fixa son altos, derivados da excesiva burocratización da empresa, da súa tecnoloxía obsoleta e do non aproveitamento de moitas fases do proceso productivo no tocante a embutidos, conserva, piensos ou potencialmente coiros. O único que a empresa tiña que xustificar eran vendas físicas, e fíxoo; o que tamén lle interesaba presentar eran perdas, e conseguíuno. O que o Goberno non quere promocionar, e é o que tamén lle hai que esixir ao INI, é que a recría se faga en Galicia, que se invirta en fases de transformación, en definitiva, que se implantaran industrias creadoras de mercado, tirar pola demanda, racionalizar o rendemento da aínda alta produción gandeira galega. (Ver cadros 1 e 2, referente ao censo e ao valor que representa a carne na produción agraria).

Un dos últimos rumores vencellados á operación Frigsa falaba da súa venda a privados, pero neste senso, e consultadas fontes dignas de creto, permitímonos opinar que hoxe por hoxe, e postos no punto en que o INI colocou a FRIGSA —tanto no deterioro empresarial interno coma comercial— ningunha dos grupos apuntados estaría disposto a se facer cargo da mesma. Somos conscientes, ademais, de que o futuro gandeiro en Galicia é contrario á política económica da que é responsable o Goberno español.

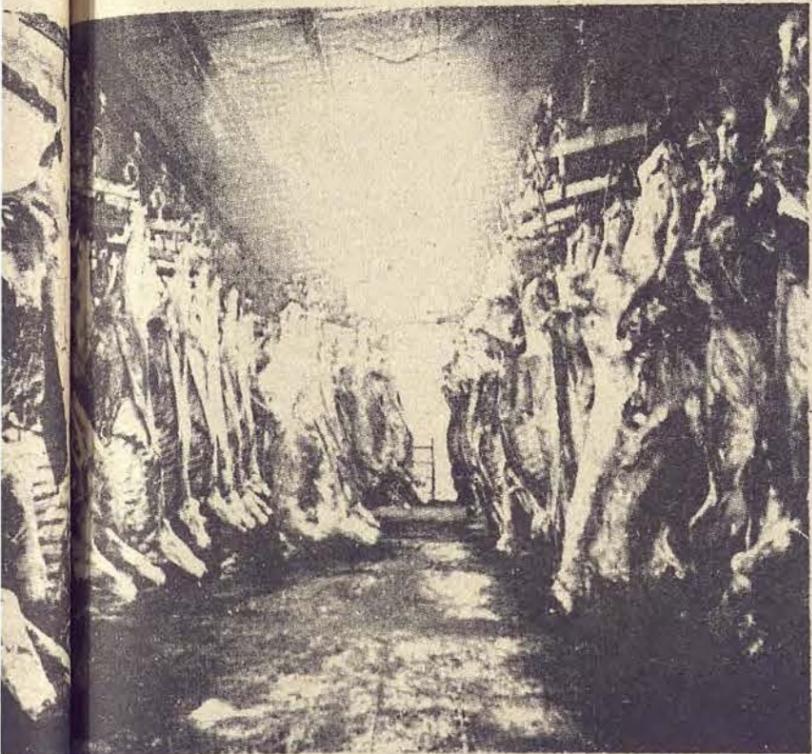
(1).— Evidentemente, haberá quen diga que en Galicia hai recría. E certo. Pero pra saber o volume da mesma abonda comparar o censo do 72, por exemplo, co número de cabezas que saíron ese ano sómente ao través do Mercado de Santiago.

CADRO 1
Censo gandeiro correspondente ao ano 1972 comparativo co do 1962

	equino	vacuno	lanar	cabrío	porcino	
A CORUÑA	18.918	316.268	21.842	2.705	266.755	1.972
	21.000	277.067	39.409	4.511	158.941	1.962
LUGO	21.500	313.268	43.281	7.922	382.648	1.972
	25.280	257.653	109.459	14.187	236.849	1.962
OURENSE	25.300	135.878	52.189	24.457	142.972	1.972
	26.600	156.621	115.156	40.272	138.921	1.962
PONTEVEDRA	5.500	145.468	36.273	7.183	156.125	1.972
	7.800	142.168	56.053	10.987	100.650	1.962

CADRO 2
1972 — porcentaxe en % dos distintos produtos na produción final agraria

Productos	A Coruña	Lugo	Burene	Pontevedra	Estado esp.
Cereais	4,2	1,8	1,1	6,4	9,8
Tubérculos	15,3	15,3	17,2	12,2	4,8
Industriais	0,1	-	0,1	0,1	4,3
Hortalizas	5,1	2,8	5,3	6,4	12,5
Frutas	2,1	1,1	2,0	7,0	11,2
Vide	0,4	4,2	13,4	5,6	6,9
CARNE	33,0	51,3	30,3	24,7	24,5
Leite	22,3	14,3	15,1	23,6	9,6
Ovos	5,6	2,4	11,1	7,8	3,9
Outros	11,9	6,8	4,4	6,2	6,4

Carne queda

debe saber que está en xogo tamén o sector cárnico galego. Debe saber que Galicia pasou de producir preto do 25 por cento da carne de vacuno de todo o Estado español ao 12 por cento máis ou menos. Debemos ter en conta o que pasou con sectores fundamentais da economía galega, a pesca de baixura e altura, ou o que está pasando coa riqueza forestal. Lugo municipio, Lugo provincia e Galicia necesitan unha Frigsa que sexa unha empresa integral de transformación de carne con todos os procesos derivados. Ese é o obxectivo craro que debe guiarnos e o deber que a Corporación deberá seguir e asumir. De cara a isto, pra o Bloque hai un camiño craro: petición á Comisión Central de Urbanismo de que lle remita o proxecto á Corporación elixida popularmente pra informar novos datos; problemas urbanísticos graves a concretar no proxecto daccordo a informes técnicos, urbanístico xeral, edificabilidade, aparcamentos, zona escolar, control na execución das obras, conseguir que FRIGSA non se vaia, xa que hoxe máis que nunca non hai garantía segura. Pra lograr isto temos que: 1) reclamar por parte da Corporación que o presidente do INI e representación do Consello de Administración de CARCESA veñan a Lugo, comprometerse públicamente e diante da Corporación de que FRIGSA se queda en Lugo, manténdose os postos de traballo, invertíndose totalmente os cartos que obteñan no Polígono número 19 na fábrica e demais instalacións novas en Lugo, e outras garantías que xa figuran no expediente; 2) Que a empresa faga unha publicación concreta do programa de inversións a facer presentando o proxecto das novas instalacións; 3) constitución dunha comisión de seguimento desas inversións que dea conta pública das mesmas; 4) A garantía pra que isto seña así virá dada pola movilización e polo control popular e corporativo dos compromisos que a empresa e o INI adequiran diante do pobo de Lugo".

PABO ARRIZADO

ante, e houbo quen quixo quitarle o ferro ao asunto decindo que xa estiveran na Comisión. "No, no, el Bloque no estaba", apuntou Asoy, da UCD. Votouse a proposta de se se pedía ou non o expediente, e dos 24 concellais votaron non e si 5. O si son os do Bloque e PSOE. Non pensen que todo é mel entre as forzas políticas Bloque-PSOE. Castiñeira, portavoz do Bloque no pleno dixo: "Hoxe temos unha nota de prensa onde se di que o presidente do Consello de Administración de FRIGSA-CARCESA falaba dunha entrevista co PSOE pra tratar da venda. Isto é un acto de chantaxe a Corporación Municipal ¿cómo es señor, presidente dunha empresa do INI, pública, insistimos, se pode permitir dicir que poden desistir da operación se a Corporación recorta o Plan? ¿quén é este señor pra facer chantaxe e que intereses serve e que fai o propio Goberno, o Ministerio de Industria, o propio INI? ¿quén é o PSOE pra entrar en compadres sen lle dar conta ao pobo de Lugo e de algo que o afecta dunha maneira irreversible? ¿cómo unha empresa pública que recibiu por parte do Axuntamento toda clase de facilidades á hora de instalarse pode agora, da noite pra mañá, dicir que vai vender a empresa ao mellor postor? Esta Corporación, elixida popularmente, tén que asumir con plena responsabilidade o deber de defender os intereses do pobo de Lugo. Esta Corporación debe ser consciente do que está en xogo, aspectos socio-económicos, urbanísticos e de especulación, políticos. A Corporación

¿EXISTE A EIREXA GALEGA?

LOIS-HUMBERTO

Falar da Eirexa resulta moitas veces tabú polas desconfianzas que levanta na Xerarquía e máis no clero en xeral cando tocan o tema laicos ou xente de fora da Institución. Ademais, o poder que a Eirexa conserva na sociedade galega fai temer aos escritores e publicistas polas reaccións que poida ter a Xerarquía de non gustarlle as opinións que se vercan, por moi respetosas que istas seían. Aínda tendo en conta isto, voume astrever a facer unhas consideracións sobor da Eirexa, pensando especialmente nos meus amigos cristianos comprometidos na tarefa de crear a Eirexa en Galicia. Penso que a Eirexa existirá en Galicia cando exista Eirexa Galega, e sinto moito que isto lle sone a Galicanismo a Mons. Rouco.

A realidade actual da Eirexa deriva dunha serie de feitos que foron aparecendo nos últimos quince anos. Alá polo ano 1964, os periódicos trouxeron a noticia de que o Vaticano autorizaba o uso dos idiomas español, catalán e basco na Liturxia; do galego, nada de nada. Esta noticia foi como unha bomba nas consciencias de Galicia e da emigración. Pra uns, foi a confirmación do papel alienante da Eirexa; pra outros, algo dooso e incomprendible. A noticia movilizará unha morea de artigos na prensa de Galicia e na de fora, centos de cartas e milleiros de firmas recollidas pra protestar pola discriminación que a Xerarquía facía co pobo galego e pra reclamar o uso litúrxico do noso idioma. Tamén, por suposto, hai cartas en apoio da Xerarquía, pois "el gallego ya no se habla y el castellano lo entiende todo el mundo". Igualño que pasa hoxe pra impedir o ensino en galego... Un artigo de Alvarez Gándara: "La Iglesia no habla el idioma de los gallegos" acadaría o premio Fernández Latorre de periodismo. a UPG, naquel entón faría público un comunicado crítico e respetoso: "Acusamos ao clero galego, non á relixión que indignamente representa..."

No ano 1966, os bispos comunican que permitirán dicir a homilía en galego sempre que se lles pida permiso por razóns pastorais axeitadas. Curiosamente, onde os bispos non poñerán ningún problema pra dicir a misa en galego será... ina Arxentina! e, nefeuo, alí se dirán as primeiras misas en galego. En Galicia será o P. Seixas quen consiga dicir a primeira misa no noso idioma; pero de xeito permanente serán Espiña e Morente, tradutores dos Evanxelos, os que dende finais do ano 1968 dirán misa todos os domingos na Coruña; eso sí, en ningunha Eirexa parroquial, terá de ser na Capela das Capuchinas. Cando se empecen a dicir en Vigo será na Cepala do Asilo. Resulta difícil non buscarlle un significado a todo isto. Hai que dicir que todas estas misas, convertidas polas circunstancias en centros de emotividade galeguista, non eran propiamente en galego: o oficiante decía o canon en latín, mentras o axudante o iba traducindo. De calquer xeito, xa se consideraba un gran avance. Deica o ano 1969, non sería autorizado o galego como idioma litúrxico e, aínda hoxe, non existen os textos oficiais salvo o "Ritual do Bautismo de Nenos".

Un papel fundamental na divulgación dos textos litúrxicos débesele a Editorial SEPT, que encetou a súa andadura coa publicación dos Evanxelos e posteriormente sacaría á luz as primeiras obras de Teoloxía pensadas e escritas en galego.

Ao tempo, grupos de seminaristas e cregos mozos que se atopan en centros de estudo fora de Galicia van

espresando as primeiras inquedanzas cara a fundación dunha Eirexa auténticamente galega. Así, en Roma aparece o grupo "Irmandiño", cunha preocupación centrada na galeguización da Liturxia e que publica varias cancións litúrxicas. Outro grupo aparece en Salamanca, integrado maioritariamente por seminaristas de Mondoñedo, e terán as misas en galego denantes que en Galicia; darán orixe a unha revista "Anduriña", totalmente escrita en galego. Un grupo de menor importancia xurde na Universidade de Comillas; todos eles están conectados entre sí.

Un dos fenómenos máis importantes no xurdimento da conciencia de Eirexa Galega serán os famosos Coloquios das Parroquias que anualmente se irán celebrando no Mosteiro de Poio, sin carácter oficial ningún e que dende os primeiros tomarán un tono galeguista.

Unha das meirandes ilusions púxose na celebración dun Concilio Nacional Galego que puxera á Institución en condicións de diálogo coa sociedade galega actual e que puxera fin á pastoral de dominio, dominasnte aínda na maioría das nosas parroquias. Iste Concilio vai tendo lugar en anos sucesivos totalmente controlado pola Xerarquía e os sectores máis conservadores e antigaleguistas da Eirexa, como o Opus. Pouco e pouco, os

cregos e laicos máis comprometidos co pobo van desvancellándose do Concilio. ¿Quen, fora da institución eclesial, sabe hoxe da súa celebración e acordos? Foi, sen dúbida, a gran ocasión perdida pola Eirexa.

Nestes esforzos por facer unha Eirexa Galega participan cristianos de todas as diócesis de Galicia; pero nos últimos anos o núcleo máis importante hai que situalo no Ferrol; as razóns teremos que buscalas nun maior compromiso obreiro dos cregos e máis na apertura e respecto dos últimos bispos Argaya e Arauxo. No Ferrol teñen a súa cabeceira dúas publicacións importantes: "Boa Nova", carpeta mensual con material catequético e pra homilías, e "Encrucillada", "revista galega de pensamento cristián". Estas publicacións convocan en Xuño de 1978 o I Cruceiro, xuntanza de cristianos pra facer análise distes quince anos e poñer en común as perspectivas que se albiscan. Nesta xuntanza concretouse a idea de facer unha romaxe que fora símbolo do renacer da Eirexa Galega e así se fixo o día 16 de setembro de 1978 en Fonmiñá, onde nace "O Pai Miño".

A pesares de todos estes esforzos e outros moitos que non citamos, os problemas siguen a ser fundamentalmente os mesmos que hai dez ou quince anos. A Liturxia sigúe allea ao pobo; se antes as misas se decían en latín, hoxe dinse en español; ¿chega ao dez por cento o número de misas que se din en galego? ¿qué porcentaxe de sacramentos se administran en galego?

O clero na súa casi totalidade sigúe alleo ao pobo do que saíu e, polo mesmo, os cregos comprometidos non deixan de ser escepcións rechamantes. A inmensa maioría dos curas e toda a Xerarquía pretenden que a xente os vexa por riba dos conflitos (algo así como no "centro"), sen mancharse tomando partido, teñen medo de que os acusen de estar "manexados" polos partidos; sin caer na conta ¿ou sí que se dan conta? de que todo o mundo é parte nos conflitos da sociedade na que vive e que tal actitude sirve moi ben aos intereses políticos e do diñeiro que están a destruír a realidade nacional do pobo do que saíron. Podíamos dicir que padecen a enfermidade infantil do "anxelismo".

¿Qué dicir da Xerarquía? O seu labor non sería distinto de ser bispo en Aragón, Baviera ou Chile. A carta-pastoral do bispo Arauxo "A fe cristiá ante a cuestión da lingua galega", que tantas expectativas

despertou no seu momento, quedou afogada pola práctica diaria do mesmo bispo. Por se a alguen lle quedaba algúnha dúbida da lonxanía de Mons. Arauxo respecto á realidade galega, velaí a pastoral que publicou sobor do ensino, onde demostra non saber que a única posibilidade hoxe en Galicia dun ensino sin discriminacións, igual pra todos, respetos ca realidade relixiosa e ao servicio das clases populares, está no ensino estatal e non no privado. Se Mons. Arauxo desilusionou, os outros non fixeron concebir a máis pequena esperanza. Seguramente pra posteriores nombramentos haberá que explicarlle ao Nuncio que non se é galego por ter nacido na Galicia.

Outra pregunta que se fan moitos galegos, crentes ou non, é hastra cando as parroquias de 14 axuntamentos ourensanos van seguir pertencendo á diócesis de Astorga. Temos, xa, precedentes de reaxustes xeográficos que afectaron ás diócesis galetas nos decretos da Sagrada Congregación Consistorial dos anos 1954 e 1959. Xa que logo, ¿qué se pretende mantendo esta situación?

Nos últimos días, vemos asomar unha nova mostra do alonxamento da Xerarquía da realidade galega, ao ameazar con relevar do servico pastoral a aqueles cregos que resulten elexidos nas eleccións municipais. Dúas concepcións están en xogo; a dos curas dispostos a servir á comunidade alí onde ésta o pide ou o necesita (reflexionemos que os curas elexidos fórono, salvo un, en axuntamentos rurais, algún en situación tan desesperada como o de Pedrafita); a da Xerarquía temerosa de que o pobo cristiano chegue a tomar conciencia da dicotomía existente entre os pastores, forza e fermento entre os explotados, e unha Xerarquía que vive nas grandes vilas sin ningún conflito cos ricos e poderosos.

Eu non poido deixar de cavilar en qué pensarán dos bispos galegos os habitantes, poño por caso, das aldeas de Cebreiro, sin pistas, sin luz, sin teléfono, que deron o seu voto a un cura que vive con eles e representa unha debile luz de esperanza nesa desesperante noite que é a vida nos montes do Cebreiro. Pero, ¿a quén lle importa o que pensarán?

Remato cunhas palabras que F. Carballo deixou escritas hai algún tempo: "Hai indicios de nacemento dunha Eirexa popular que abandona a ideoloxía relixiosa alienante pra vivir a fe nun contesto de liberación". Amén.

EUSKADI

Diferencias e perspectivas

MAIALDE

O 27 que vé, formarase en Iruña a Euskadiko Batzarra (Asamblea de Euskadi), integrada por todos os cargos electos de Herri Batasuna. Tamén pra fins deste mes de maio, a coalición vai facer público a súa decisión tocante á súa participación en Diputacións, "Juntas Generales" e Parlamento Foral Navarro, organismo este último do que detenta a vice-presidencia. Agora mesmo, hai serias diferencias entre os membros de HB sobre da participación ou non nestas institucións. As diferencias potura apareceron espostas no documento "Material de debate prás Xuntas de Apoio".

Nese escrito, ETA (militar) espresa o seu rexeitamento craro e rotundo de institucións do xeito das "Juntas", Diputacións e Parlamento Foral, esixindo a retirada de Herri Batasuna destes organismos "creados pola Reforma de cara á integración do movemento popular basco, na súa extratexia da acabamento nacional". Asemade, o aínda ilegal partido HASI maniféstase contrario á participación, anque, diferindo de ETA, reconece xusta a decisión de se ter presentado ás eleccións pra eles, e entende a comenencia de que "junteros" e deputados escolleitos recollan as súa s credenciais.

Os Outros tres partidos membros de Herri Batasuna, ANV, ESB e LAIA (integrante este último do KAS), maniféstanse pola participación, anque dcon distintas valoracións.

ANV aparece favorable a unha participación crítica, en base á Asamblea Popular de Euskadi, "dende a que —afirman— colla senso a presenza en institucións da Reforma UCD". LAIA entende que as Diputacións son a prolongación natural da liña de contrapoder que tén de levar adiante Herri Batasuna nos Axuntamentos. Píde, xa que logo, un programa de presencia nas Diputacións —no que toca á Administración municipal— e de ausencias— pra o resto dos labores provinciais—. ESB, que vén de celebrar o día 21 o seu IV Congreso en Gernika, coída posible unha solución de compromiso, como única vía de asegurar a unidade de HB, ae facer que esta colación se adique á creación da Asamblea Popular Basca, e á elaboración do "Estatuto Nacional de Autonomía".

Con este panorama, non aparece doada a saída —a curto prazo— pra esta coalición. Dunha banda, os sectores máis radicais, agrupados en JARRAI (Mocedades do KAS), e arredor de KAS, acaron de diversos núcleos assemblearios" enfronte de ESB (e en mnor medida, ANV), máis dispostos, pola súa

propia composición e historia, á vella idea dun fronte nacional, e á participación sen condicións na loita política e institucional. ESB, que foi o primeiro partido basco legalizado despois do PNV, leva andado un longo camiño, que terá de matizar inda máis nesta segunda parte do seu IV Congreso, no que están pendentes de se ratificar as definicións de marxista e independentista que recollen os Estatutos do Partido.

ENGUEDELLOS PRAUTONOMICOS

O Consejo General Vasco, que decide estes días a súa composición, queda rexeitado unánimemente polas forzas de HB, ao tempo que reivindicar que fiquen valeiras as Consellerías que lle corresponden. Ao tempo do rexeitamento, pide que os parla-

mentarios bascos lle retiren o apoio ao Estatuto de Gernika.

EE, da súa banda, tén encetada unha campaña, que agarda rematar cunha asamblea de alcaldes e concellais en Gernika, a prol do Estatuto presentado en Nadal polos parlamentarios.

Entramentas, o PNV xoga con varias cartas a un tempo; son éstas o apoio dado no seu día ao Estatuto de Gernika; e que o Goberno Baco, con Jesús María de Leizaola, membro do PNV, á cabeza, se manifeste polo Estatuto do 36, que, según o sector de ANV pro-Herri Batasuna, xa pactaron o ministro Fontán e o presidente do PNV, Carlos Garaikoetxea; conta, pra remate, o PNV, coa súa moi ventaxosa situación nas "Juntas" e Diputacións, e no CGV. A última actuación de Leizaola, refrendada pola dirección do PNV, de non aceptar no Goberno Basco a Josu Aizpurua —membro do sector de ANV pro-Herri Batasuna— no canto de Gonzalo Nárdiz, conselleiro dende a guerra, e partidario de ANV (histórica), non é máis que outro fío na dinámica dos Estatutos e dos futuros órgaos de poder en Euskadi.

ESPAÑA

FELIPE: O desmarxistizador que desmarxistice, bon desmarxistizador será

JOSE LUIS BLANCO

Pra os que seguimos o Congreso do PSOE, resultou evidente a sorpresa o feito de que o Secretario Xeral presentase a súa dimisión, provocando unha crisis no seo do partido, que, xa se viña reflexando na rua de hai tempo, se se retrotraen moito as cousas, desque Felipe e os seus amigos que compoñían a executiva se viron apoiados pola Internacional Socialista, frente a outras opcións, mesmo en tempos de clandestinidade.

Ignorar ese proceso de apoio inicial da Internacional Socialista a prol de Felipe González e o que el representaba ou se comprometeu a representar, carece de senso se se quer afondar no problema das liñas ideolóxicas do PSOE. Lembremos que a mesma Internacional Socialista, atrancou o recoñecemento de "partidos das nacionalidades", —Partit Socialista de Catalunya, Partido Socialista Galego, Partido Socialista Basco— de maneira intransigente, de xeito que o PSOE tivo que aturar logo, nos procesos electorais, non poucos fracasos con defenestracións e marchas atrás que se tentaron xustificar con votos de "achegamento á dereita" ou "posturas localistas".

COMO SAIR DUN APRETO

Dende a perspectiva do socialismo europeo, hai que ter en conta que os alemáns non toleran no absoluto unha "marxistización" no eido socialista, reforzando esta posición o mesmo proceso portugués, no que Mario Soares ofreceu garantías de que non sería un "proceso revolucionario" e que se adhería á liña moderada imperante en Europa. O arrecuar do socialismo portugués, e as escisións nel provocadas, non teñen pois moita diferenza verbo do conflito plantexado agora no PSOE, de forma "oficial", nun Congreso que permitiu, forzando a situación, que saíra Felipe González dun apreto.

Por desgracia, a actuación deste socialismo a nivel peninsular, a falla de tratamento dos problemas sociais en fondura, o intento de esquencer o "problema das nacionalidades", o sistema de pactos políticos "á italiana" pra gobernar (Pacto da Moncloa, acordos entre partidos en Portugal), en dous Estados recién saídos de fortes dictaduras que escollen unha democracia formal "descafeinada" no decir dalgúns, "consensual" segundo outros, non permite considerar que unha das forzas políticas máis importantes aínda hoxendía en Europa poida ter unha función política e encarreirar o

F. BELLAS

Unha retirada a tempo pra que todo siga na mesma.

proceso político cara esixencias das masas populares, que aliscan que nestas democracias todo trocou pra que nada troque (Portugal) ou case nada trocou pra que nada troque (Estado español).

TODO BEN ATADO A SOCIALDEMOCRACIA

Tampouco se pode esquencer, pra interpretar o problema de fondo deste socialismo español atado e ben atado á socialdemocracia de corte europeo (Internacional Socialista) o aspecto sindical, no que as centrais sindicais doutro signo están a lle comer as papas ao sindicato socialista UGT (pénsese a nivel de Estado en CC.OO., en Euskadi en STV-ELA, e mesmo en Galicia, na ING), que apenas prospera, a pesares das grandes inversións alemáns neste sector. Outro dado a ter en conta na crisis do PSOE, ademais das ligazóns directas e alentadas entre Felipe González e a Internacional Socialista, é o funcionamento do eurocomunismo, no seu senso de dereitismo, que fai mirar a posición dos socialistas en toda Europa; no caso español por sinxelo mimetismo, e pola importancia de "l'argent" ou diñeiro, trabou as posibilidades dunha verdadeira encarnación do socialismo nas masas traballadoras. Felipe González será moi "majo", en versión "castiza" dunha frase pronunciada por unha alemana non hai moito, pro non representa, as arelas de

emancipación das clases traballadoras, que están á espreita de que algo troque definitivamente na democracia suarecista, que é tanto como decir a Europa democrático-formal de hoxendía.

Tamén compre ter en conta o feito dos "desprazados" polo PSOE, dende os PSP integrados vía Internacional Socialista, despois de numerosos compadrees, non sempre moi éticos, que lle

permitiron ao compadre Tierno Galván chegar á alcaldía de Madrid e figurar como un "estadista" posible, con contactos directos, case permanentes entre a Moncloa e la Zarzuela, deica os "marxinados" tipo Bustelo, Castellano, etc., que loitaron na clandestinidade e non recolleron nen as migallas do pastel que se repartiu o PSOE antes do consenso, no consenso, e despois do consenso.

EN SETEMBRE TODO SEGUIRA IGOAL

Falar de ética na posición de Felipe González, o "niño bien" do PSOE, ao presentar a súa dimisión, non sería máis que admitir outra venda pra os traballadores e verdadeiros socialistas que están a espreita de que dunha vez naza o socialismo na Península, con ou sen Internacional (léase diñeiro, sempre "l'argent"), a fin de lle procurar unha saída honesta á crisis social e económica derivada das manipulacións do gran capital e dos seus instrumentos institucionais nesta área europea que abrangue ao Estado español e a Portugal. Se o PSOE consolida as posicións das bases, que procuran levar ar limpo ao ambiente enrarecido da executiva cesante, renunciando de momento ao tema da "alternativa de poder", aínda con limitacións nos "presupostos" vía alemana, Felipe pódese atopar cunha sorpresa no Congreso extraordinario de setembro, a mesma con que pagou agora aos seus "compañeiros" de partido, marxistas defraudados. Caso contrario, ficará consolidada a liña europeísta, o máis seguro, e a Península entrará en razón e deixará de ser un elemento posible de desestabilización pra Europa dos monopolios, sendo máis factible o ingreso da CEE; OTAN, etc, que necesitan dun bon desmarxistizador que desmarxistice. Felipe era o home e pode seguir a selo. ¡Probe Karl Marx! ¡Empregan o teu nome en van!

Eleccións formais no Canadá

J.J. NAVARRO-LLATZER MOIX

O pasado 22 de maio, as poucas horas de pechamos esta edición, trece millóns de electores canadienses, sobre dunha poboación de vinte e cinco millóns, foron votar co fin de escoller un novo Goberno. As dúas opcións que se lles ofrecían encabezábanas, respectivamente, Pierre Eliot Trudeau (liberal, 59 anos) e Joe Clark (conservador, 39 anos). Xunto deles, un terceiro candidato, sen posibilidades de ser facer coa maioría: Ed Roadbent (socialdemócrata, 43 anos). Pero, deixando ao marxe estas notas formais, o que de feito se lle pedía aos cidadáns do Canadá era o refrendo ou a censura ao primeiro ministro, Pierre Eliot Trudeau, na súa carta de confrontación electoral, despois de 11 anos no Poder. Prá maioría dos sondeos de opinión efectuados nas xornadas preelectorais, a "era Trudeau" chegaba ao seu cabo.

P. E. Trudeau, chegou a linde pero non cambiará nada no Canadá

O Canadá é un Estado moi complexo e esta complexidade radica, fundamentalmente, nas "provincias" que compoñen a Federación canadense: Unha fonte inesgotable de diferencias, liortas e rioras.

No 1968, enmbargantes, cando Trudeau se fixo co poder, os

liberais, o seu partido, xa estaban nel de había cinco anos —a situación económica era boa e o Canadá estaba en condicións de sere gobernado normalmente.

A IMAXE TRUDEAU

Trudeau non defraudou ao

seu partido. Hastra foi máis aló. Ao puco tempo de tomar posesión, iniciou unha campaña de mitificación personal como non a conocera a política occidental. Trudeau aparecía todos os días na prensa de todo o mundo, dando sempre a imaxe de home moderno, sen prexucios: Trudeau vestíase de indio. Trudeau casaba cunha rapaza de vinte anos; Trudeau botaba risadas nas recepcións oficiais; Trudeau peseaba cos seus fillos... a "trudeumanía" era un feito. A forte personalidade do líder liberal estaba no primeiro plano e as súas aptitudes como gobernante dábanse por seguras.

Pero os anos pasaron e as cousas non están igual. O paro aumentou no Canadá. O crecemento económico é practicamente nulo, e a moeda deprecia-se sistematicamente en relación co dólar USA. A todas estas continxencias compre engadirles un feito sen dúbida máis grave pra imaxe Trudeau. Margaret, a súa muller, abandonouno hai un par de anos e non lle abundando, vén de publicar un libro coas súas Memorias (número 1 de vendas no Canadá) no que relata a noite que Pierre lle puxo un ollo mourado e a súa adicción ás drogas suaves, como sedante após o desacougo e o ritmo oficial.

Todos estes feitos foron capitalizados polos conservadores que amparándose no descenso da popularidade de Trudeau, ampliaron a súa influencia na "provincia" de Ontario, a máis rica e poboada, e prometeron o seu apoio ás "provincias" marítimas, que seguen a ser as máis

deprimidas. Entramentras, Trudeau somentes atopa un forte apoio electoral na súa "provincia" nadal, Quebec, e nas súas promesas alleo de ser o único mandatario "capaz de manter o país unido", sen que se potencien os movementos independentistas dalgunhas "provincias".

Por eso —e anque a crisis canadense se deba tanto á dependencia deste Estado dos USA como aos posibles erros de Trudeau— todo fai pensar que os liberais non van contar cos 143 escanos (sobre un total de 282) necesarios pra continuar no poder; probablemente serán os conservadores os que consigan

esa maioría absoluta.

Nos caso de que ningunha das dúas coalicións obtivera a maioría, os socialdemócratas serían entón os encargados de vencellarse a algún dos dous partidos e botar á balanza pra un lado ou outro.

En calqueira caso, seña pra quen fose a victoria, o máis significativo desta eleccións vai ser a desfeita (confirmada ou aplazada) da imaxe Trudeau, xa que tanto cun Goberno liberal como baixo dun conservador, Canadá seguirá sufrindo a crisis de identidade que lle vén imposta, entre outras cousas, pola súa dependencia dos USA.

TATCHER, A "SANTA ALIANZA"

RAUL FREIRE

Comentaristas políticos, ao definir o camiño político que está a seguir paseniamente a Europa Occidental, falan dunha nova "Santa Alianza" europea. E neste aspecto a razón non lles falla á vista da situación.

E o goberno "tory" de Mrs. Margaret Thatcher, é a expresión máis cruda, descarada e tamén máis franca dos criterios que esta "Santa Alianza" vai empregar.

Baixo do esquema de que o "socialismo" británico é ineficaz a non foi "querido" polo pobo e de que existe unha clara ameaza da aza marxista do laborismo (control das Trade Unions —sindicatos—, de postos de dirección no partido, as grandes folgas xerais do inverno pasado...), a política "tory" encamiñase a restaurar os "sans principios" do liberalismo, garantizado a "liberdade individual", a libre empresa, a economía de mercado e a defensa do país fronte á ameaza comunista.

Deste xeito, os obxetivos básicos da política conservadora na Gran Bretaña diríxense, simplificando, á privatización do sector económico nacionalizado, á redución dos impostos sobre a renda, incrementando a imposición indirecta, e a deteriorar o poder dos sindicatos. Unha política económica que vai beneficiar claramente ao gran capital e perxudicar grandemente aos traballadores. Pénsese, por poñer un exemplo, que a redución impositiva sobre a renda favorece á burguesía e que a imposición indirecta vai afectar especialmente ás chamadas "clases febles".

Así, o Servicio Nacional da Saúde, gratuito pra toda a poboación, convertírase en servizo de pago, as casas que pertencen ao Estado baixo o sistema de renda controlada vanse vender, sectores clave da industria (aeronáutica, enerxética —petróleo do mar do Norde) etc.) pasarán directamente aos monopolios, ás multinacionais...

Frente ao poder dos sindicatos (con 12 millóns de afiliados), Mrs. Thatcher propugna a súa limitación legal e fronte aos conflitos sociais previsibles ("terrorismo" incluído) propugna o robustecemento policial.

A política internacional do goberno conservador vaise manter estrictamente dentro do esquema imperialista con matices reaccionarios. Fálase de que apoiará ao goberno de maioría negra de Muzorewa en Rhodesia frenta á postura laborista de considerar as últimas eleccións rhodesianas ilegais. Son nistes aspectos de matiz onde pode desmarcarse —tácticamente interesante por demais pra o imperialismo— da "política Carter". Dai as reservas, compartidas polos estados europeos, cara aos acordos Salt II entre USA e a URSS. Potenciar e afortalar a OTAN, é un obxectivo fundamental pra os gobernos europeos actuais pra o que contan co apoio mesmo do xeneral Haig, comandante en xefe da OTAN, que ao parecer, dacordo coas previsións de comentaristas políticos, aspira á presidencia dos EE.UU. prás próximas eleccións.

Esta victoria conservadora no Reino Unido non vén, polo tanto, trocar nada na Europa Occidental, se non pola contra, vén reforzar unha liña política seguida con mais ou menos énfasis en todos os estados. O programa de Mrs. Thatcher é o programa do goberno francés de Barre, do goberno español, de Suárez, de Ramalho Eanes en Portugal, da R.F.A. e tamén o que se vai ramalho en Italia de cara ás próximas eleccións. Por iso, non é nada sorprendente que na entrevista que hai pouco mantiveron Margaret Thatcher e o social demócrata Helmut Schmidt, os puntos de vista foran coincidentes.

Unha nova "Santa Alianza" vaise artellando en Europa pra enfrentarse ao "comunismo exterior e interior", pra mellor defender os intereses da burguesía neste tempo de forte crisis económica. E a esquerda reformista (socialdemocracia, eurocomunismo...) participa de comparsa e agarda, estúpida, a que o péndulo "volte cara a esquerda". Que, evidentemente, pode voltar cando ao imperialismo lle vai mellor esa saída política.

O que é o colomo da mala fé e da estupidez dos medios de comunicación imperialistas e dos seus comentaristas políticos é pretender presentarnos, como se está a facer, o feito de que unha muller como a Thatcher seña xefe de goberno como un triunfo do feminismo, entroncando coa tradición do sufraxismo inglés. A Thatcher, entre outras cousas defende a familia tradicional e a reimplantación na Grán Bretaña da pena de morte...

Ironías na BBC

CARLOS DURAN
Londres

Labregos galegos ensinando aos ingleses a falar... español. Así se podería resumir a emisión televisiva que a BBC lle adicou o pasado 15 de maio a Galicia, dentro da serie "Realidades de España" pra estudantes de español.

O director do programa, David Wilson, levou as cámaras da BBC á aldea de Castro Ramiro, perto da Estrada ("La Estrada" pra os ingleses), pra lles dar aos telespectadores unha visión desta "España rural", con horreo e todo. Perfecto Conde encargouse de facer falar aos entrevistados en castelán e a BBC púxolle subtítulos en inglés, como has películas de arte e ensaio.

O espectador tira a conclusión de que Galicia é un currunchó verde España que tén a desgracia do minifundio, mais non hai que apurarse: velai ven a concetración parcelaria pra resolvêlo. Mario Orjales intervén pra decir que aquilo estase a converter en cidade-dormitorio. Vemos ao emigrante (Venezuela, Francia) retornado que fixo unha casa cos cartos gañados; unha cooperativa

gandeira que mellorou a situación dalguns; o leite como "exportación" do rural; outro emigrante que voltou e puxo unha tenda; o traballo simbiótico, etc. Mais por ningures se albiscan as razóns do atraso, non se fala pra nada de que o pobo galego tén unha lingua que non é a castelá (os estudantes ingleses van de lado coas entrevistas que lle presentan como modelo pra pronuncia). Nin se menciona o feito ben claro pra todos, mesmo no rural, de que o pobo galego está a loitar política e sindicalmente pola súa liberación.

En cambio fálase da morriña; óllanse estampas "típicas"; os entrevistados son tratados de "don" e "doña"; mesmo se expresa a esperanza de que a autonomía ("devolution of authority") millore a situación destes simpáticos malpocados ancorados na Edade Media.

A prensa chegou mesmo a lamentar que este xeito de vida está en perigo de desaparición talmente como o habitar delgún bechoco do Amazonas. Ao mellor o periodista estaba a pensar que aquilo é unha colonia, pero non se as treveu a decilo.

Chantada: A afición dividida

Que o problema no deporte no Estado español e un problema de estruturas, samente o cuestionan os señores directivos-políticos que se están servindo dil.

En Chantada están tentando faver outro club de fútbol, non se sabe se pra servir aos deportistas e ao deporte, ou pra servirse deles. Iste equipo entraría a formar parte na próxima tempada da Liga da Montaña. Pra tal fin xa escomezaron a vender rifas. Pero a xente non sabe o que hai tras del, xa que nunca se explicaron publicamente as intencións distes mentores.

Segun puido saber A NOSA TERRA a xente que intenta fundar un novo club de fútbol son un fado de mozos encabezados por un coñecido comerciante da vila, que sempre axudou ao

deporte, e hastra un candidato a concellal polo PSOE. Hai que reseñar que en Chantada non existe máis que un club de fútbol, xa que se conta cun campo deste deporte como única instalación deportiva pra máis de seis mil mozos e rapaces.

Unha idea que en principio sería digna de toda louvanza, traí contrariada, cando non enfrenteada, a parte da afición ao fútbol na vila.

O único club deportivo é a S.D. Chantada, que conta cun equipo de xuvenís e outro que milita en "Regional Preferente". Iste club, coma todos, anda mingado de diñeiro, xa que a resposta da afición non é moi boa, véndose abocado a descender. Pra poder amainar as débedas da tempada, organiza polas Festas de Agosto un trofeo de fútbol. Tamén conta con algunha insignificante aportación do axuntamento, e cen mil pesetas que lle "regalou" Suárez uns días antes das derradeiras eleccións legislativas.

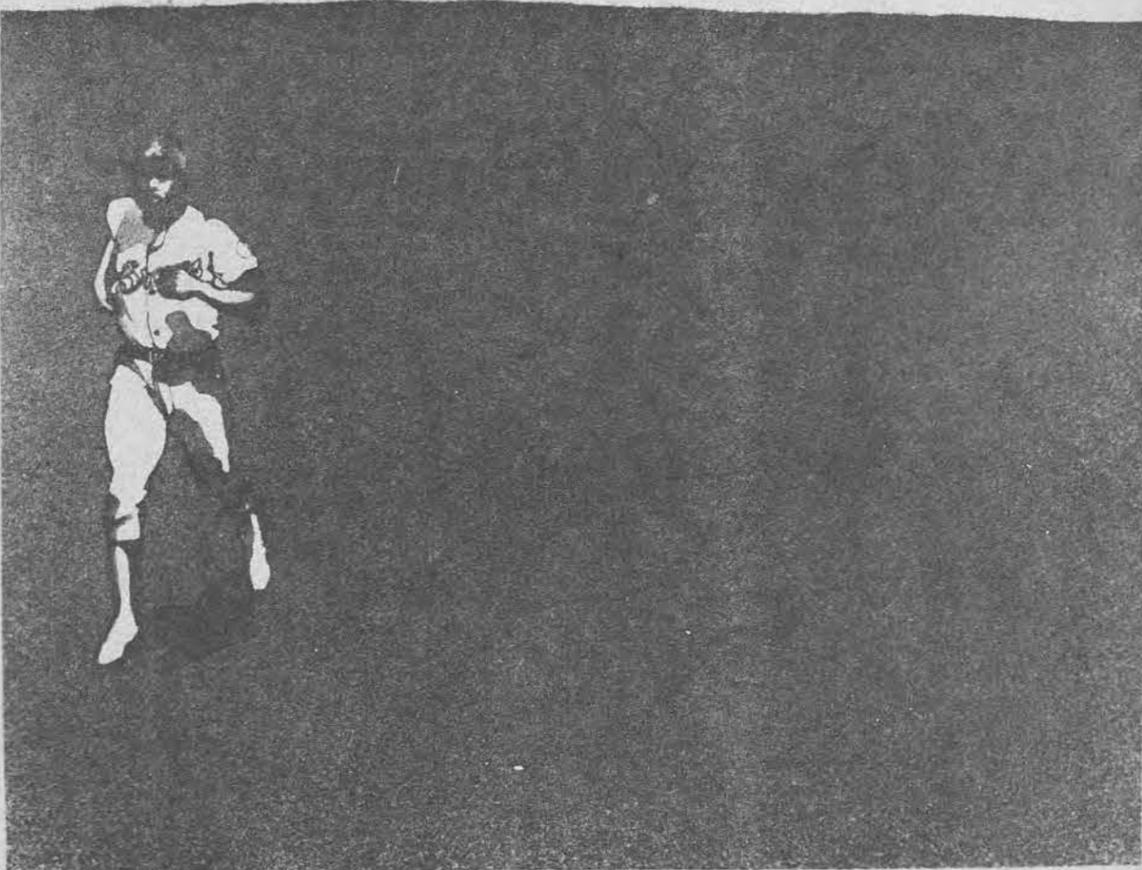
Se se formase outro club de fútbol, a afición dividiríase, polo que a situación da S.D. Chantada agravaríase, tendo que voltar á categoría provincial, espoñen os contrarios a creación doutro club. E cóntase cun soio campo de fútbol, pra xogar e entrenar, téndose que xogar dous partidos cada semana. Sería imposible compaxinar o calendario de catro equipos, dous nas ligas nacionais, e os dous de xuvenís, obrigados. A xente que apoia a idea do segundo club, dá como principal razón a de que quedan moitos mozos sen facer deporte ao non poder xogar en "Regional Preferente" e non haber outros equipos. Tamén lle opoñen á directiva da S.D. Chantada o fichar xente de Ourense e Monforte, dado que non veñen aportar nada, pero como veñen de fora desprazan á xente nada no noso concello. Califican como pésima a xestión dalgúns membros da directiva, principalmente do presidente.

Postos a fala coa directiva, amosanse contrarios á creación doutro equipo, afirmando estar dispostos a entregarlle a direc-

ción da S.D. Chantada a quen queira facerse cargo dela; sobor de todo a esta xente, pra que así puideran facer outro equipo no seo do mesmo club e non dividir á afición e ás forzas, como pasa en Carballo ou Melide, por poñer algunha vila con dous equipos. Ademais, engaden, así os xuvenís poderíanse foguear antes de pasar a xogar en "Regional Preferente"; anque agora xa o están facendo seis ou sete rapaces menores dos dazanove anos.

Hai xente que apunta como solución, pra a práctica do fútbol nesta vila, unha liga entre parroquias.

Así as cousas, ábrese un compás de espreita, a ver o que pasa. Señala o que seña, que vaia en beneficio dos deportistas,

deixando de lado intereses pessoais ou de espectáculo. Ao

deporte hai que configuralo co deportista como centro, non

como comercio-espectáculo.

ALFONSO

Os xogadores de fútbol galegos, discriminados

A maxistratura de traballo número dous de Vigo vén de pronunciarse sobor da demanda presentada polos xogadores do Celta co gallo das sancións impostas polo club pola folga que estes fixeron o catro do marzal. A sentenza sinala que aos futbolistas asístelles o dereito de ir á folga, pero que non tiveron en conta algunhas formalidades legais, como non constituir o comité de folga e non avisar ao club cos cinco días de adianto. O fallo deixa sen efecto a sanción do dez por cen de desconto de prima de fichaxe, e autoriza ao club a sancionar aos xogadores co equivalente a dez días de compensación fixa anual.

Por outra banda, as maxistraturas 1 e 4 de Bilbao veñen de fallar tamén o mesmo recurso, neste caso presentado polos xogadores do Athletic pero a favor dos xogadores. Estiman os maxistrados Zorrilla e Borrajo que a folga foi legal, xa que se cumpriron todos os requisitos, mesmamente o prazo de cinco

días pra a comunicación ao club. Fan tamén unha serie de consideracións sobor da situación laboral dos xogadores. Afirmando que os xogadores non teñen culpa da noncuranza do Goberno ao retardar máis de dous anos a "Ley de Relaciones Laborales" de abril de 1976. Sinalan a "inconstitucionalidade" do "Reglamento de Jugadores". Califica aos xogadores como traballadores por conta allea, pero traballadores especiais.

Tamén fallaron en semellantes términos e a favor dos xogadores as maxistraturas de Alacant e Córdoba nas demandas presentadas polos xogadores do Hércules, Elche e Córdoba. Nembárgantes, o xuez Adolfo Fernández Facorro, da maxistratura da Coruña, decrárase incompetente na demanda presentada polos xogadores do Deportivo.

Siguen a se producir fallos a última hora, e todos siguen esta pauta diferenciativa entre Galicia e o resto do Estado. En tanto que Santander e Sevilla fallaron a prol dos xogadores, a maxistratura fallou contra os do Ferrol.

Os clubs e a federación, dos clubs, sancionaron un día de paro, o domingo catro do marzal, cun dez por cen da súa prima anual de fichaxe aos

xogadores das categorías afectadas.

Sosteen os clubs que a folga foi ilegal, xa que non a presentaron os representantes sindicais. Ademais, alegan non ser notificada cos cinco días de antelación regramentaria.

Os xogadores de fútbol do Estado, tiñan, prohibido presentar recurso aos tribunais ordinarios. Norma craramente anticonstitucional, rexeitada polos maxistrados de Bilbo, o mesmo que o dereito de retención. Normas que poñen aos xogadores de fútbol en situación semellante a dos servos na Edade Meia. Os clubs, señores feudais, xulgan e deciden nos seus dominios e nos seus vasallos. Os presidentes-politicastros usan o patrimonio de milleiros de socios ao seu antoxo, inda máis, sen teren que respostar diante de ninguén da súa xestión.

Os empresarios, os presidentes, todos son empresarios, que presionan ao Goberno pra conseguir o despido libre, metidos eiquí a "pavos reás" queren seguirilles cortando a uns obreiros o dereito á libre contratación do traballo e o dereito a vivir en calquer lugar do Estado.

Alegan que os xogadores, xa que cobran moitos cartos, non

teñen dereito a se queixar. Istes mesmos directivos, que desorbitaron os precios tirando os cartos que non son seus, non teñen en conta que a vida dun futbolista é corta e que pode verse cortada en calquer momento. Está tamén a adicación exclusiva e plena que lle impoñen aos seus operarios.

Non queren ollar tampouco que os millónarios son unha pequena minoría, e que moitos xogadores non cobran nen para vivir. Case todos os xogadores preferirían cobrar menos e que ao retirarse lles deran un posto estable de traballo. Tampouco teñen Seguridade Social, nen estabilidade do emprego, xa que cando se encaprichan, despidenos e xa está. Todo o seu porvir, e o da súa familia, depende dos caprichos duns homes e de que lle caias máis ou menos simpático.

Os xogadores do Celta e Deportivo recurrirán contra estas sentencias. Esperamos a unificación de criterios e que non señan os xogadores galegos os únicos perxudicados, xa que se atopan na mesma situación que os seus compañeiros de Bilbo, Alacant, Elx, Córdoba...

As condicións son as mesmas, e xulganos coa mesma Lei.

PUCHEIRO

AS FRAGAS, E O SEU NEMIGO O LUME

RAMON VARELA DIAZ

Galicia tén arboreadas 1.129.000 Has., que representan o 38,4 por cento da súa superficie total. Delas correspóndenlles ás chamadas especies de crecemento rápido, como piñeiros e arcolitos, arredor das 900.000. A riqueza potencial que esta última extensión supón en corta anual é de 7 a 10 millóns de toneladas de madeira.

Hoxe, como cada ano nestas datas, a produción forestal está en perigo arreo, debido aos continuos e voraces incendios forestais, os máis deles intencionados, que achandan os nosos montes. As perdas que isto significa en milleiros de metros cúbicos de madeira, pasaron de 264 no ano 1968 a ser case 2000 en calqueira dos anos 1975 ou 76. Ao mesmo tempo, o número de incendios dobrouse nun prazo de sete anos, acadando en 1976 os 4.596.

Todo isto lévanos a pensar que por tras dos incendios provocados hai intereses máis ou menos encubertos que neste caso atentan non xa contra da riqueza forestal polas perdas económicas que supón a súa queima, senón que tamén van provocar transformacións importantes no chan de moi difícil recuperación, pois ao aparecer un incendio nunha fraga amais de arder as abres, morren moitos seres vivos que alí habitaban, algúns de suma importancia nos ciclos nutritivos da natureza, como por exemplo os microorganismos do chan que descompoñen a materia orgánica que hai ou cai nil, como as follas, restos de vexetais e animais... etc., ademais de se ver afectada a estrutura da terra.

En moitos casos, o arrastre de terra polas choivas nunha zona que deixou de estar protexida pola vexetación, pode traer cando a ela unha erosión de importancia abonda como pra contar un novo desenrolo das plantas.

Anque as arbres como os piñeiros e arcolitos nunca se deberon utilizar nas poboacións forestais que levou ao cabo a Administración española na nosa nación, polos serios perxucios

que ocasionan ao empobrecer, acidificar e alterar o chan onde asentan, non por eso hoxe se deben queimar, nen tan siquiera os incendios forestais deben ter o paraben dos que dende o principio se opuxeron a istas irracionais repoboacións. A riqueza forestal que medrou nas terras galegas tén un lexítimo e único dono que é o Pobo galego, e nos máis dos casos son os labregos, quen no seu día se viron desposeidos dos montes comunais e viron como monte aproveitable pra

múltiples usos, se adicaba únicamente a plantación sobre todo de pinos. Por iso, os incendios forestais son un atentado non samente económico, senón tamén ecolóxico pra o noso Pobo.

Ninguén dubida de que os monopolios da madeira son os beneficiados sempre que se

produce un incendio; a madeira baixa de precio e vai ter o mesmo uso, pero por tras tamén quedan os intereses pra cambear as especies que repoboan os nosos montes, pois búscase unha maior extensión de arcolitos pra utilizar nas celulosas; e mesmo poidera estar relacionado co intento de instalar novas celulosas en Galicia que aproveitaran principalmente esta especie, utilizando menos cantidades de piñeiros.

Unha planificación forestal é imprescindible na nosa nación, pois a explotación dos bosques pra producir madeira pode ser unha riqueza con dimensións hastra de agora desconocidas; non podemos esquecer que a produción de madeira na nosa Terra vai de ter a cinco veces máis de presa que no resto de Europa, como demostran moitas esperencias. Pero unha planificación forestal ten de ir englobada dentro dunha REFORMA AGRARIA, pra que poda ser axeitada na súa totalidade a nosa realidade socio-económica e biolóxica.

En tanto non se dean as condicións políticas pra levar adiante ista Reforma, teremos de esixir que os nosos montes se protexan con todos os medios dispoñibles pra que os "incendiarios", ao servizo unha vez máis das empresas monopolistas da madeira, non produzan desfeitas económicas e ecolóxicas irreversibles. Ao mesmo tempo que esixamos repoboacións axeitadas ao noso chan, clima... etc. E por último, apurar a volta ás mans dos labregos dos montes comunais, ca súa riqueza forestal, pois hoxe pode ser tamén causa da presa que teñen os incendiarios pra queimar os nosos montes.

da terra asoballada

A Agrupación Cultural Castela de Monforte de Lemos quere denunciar publicamente a conduta antidemocrática, antigalega e antipopular do Director da emisora Radio Monforte-La Voz de Lugo, D. Aquilino Gómez González. Esta Agrupación Cultural propuxolle a Radio Monforte e o seu director a radiación dun programa en galego pró 17 de maio. O Sr. Gómez dixo que sí. E grabouse un programa que era a breve historia do Días das Letras Galegas, o comunicado do frente cultural da AN-PG sobre a oficialización do idioma, da que se fixo estes días eco toda a prensa editada en Galicia pra rematar cunha sembranza biográfica e un poema de Manuel Antonio.

O Sr. Gómez, unha vez grabado o programa díxononos

que ou suprimiamos o comunicado do frente cultural da AN-PG ou que non radiaba o programa. Cousa que fixo.

Entendemos que esta Agrupación Cultural ó dar o comunicado do Frente Cultural da AN-PG e mais glosar a figura de Manuel Antonio non é mais que ser oxetivos e imparciais e informar das dúas alternativas que, dende hai anos, existen en Galicia o Día das Letras Galegas. O non facelo sería manipular, falsificar e faltar a verdade da información.

Queremos facer constar que a emisora Radio Monforte entendemos que se debe ó servizo do povo. E non o povo debe estar ó servizo do director de tal emisora Sr. Gómez.

ASI ACTUAN CONNOSCO

Quero, en primeiro lugar, amosar a miña alegría pola existencia do periódico (aínda que vostedes saben que nesta zona, o mesmo que en toda Galicia rural, lese pouco) no que todos podemos falar algo.

Son tantos os atopellos que nos fan ós desta zona (Pedrafita do Cebreiro-Lugo) que resulta moi duro contalos; resulta duro, pro hai que facelo.

Escomezou eiquí en Rubiales a explotación dunha mina (todo diós o sabe) e con ela escomezou a pronunciarse a explotación que os labregos dos arredores sufrimos. Desta gran riqueza mineira, eiquí non queda nada máis que miseria. Nin un real; por roubar roubannos hasta os leiros, o traballo e non puideron, senón

tamén nos levaban a festa. Bueno, mellor dito non nos deixan nin traballar, temos que comprarlles o emprego e nin así. Dunhos quinientos traballadores, posiblemente —sin esaxerar nada— o 95 por cento non son galegos, lévanos e traenos todos os días, e a nós, aínda que nos quixeran facer eso, non temos carreteras. Por non ter non temos nin unión; a mesma empresa encárgase ben de separarnos, pois senón, outro galo cantaría. A empresa o que lle interesa é estender eiquí pobreza pra que haxa que seguir baixándolles a cabeza, é ista unha das razóns polas que vén xente de fora traballar e máis non se empregan obreiros de eiquí. No noso país arden os montes e os xabaris escapan pra León.

A situación é tan tremenda-

mente drástica que resulta incomprendible. O facultativo, Sr. Negrete, se non es seu amigo, logo che fai das súas: a primeira quedas por tres días suspenso de emprego e salario e iollo! que se o porco é coxo danche as vacaciós en xaneiro e mesmo alegan que se as colles no mes de xulio vas gadañar ou segar o pan. "Como as vacaciós son pra descansar", no vrao libran os señoritos, leven máis ou menos tempo na empresa, pra que podan ir a praia. ¡Mundo!... imundo!

E como "o que sabe, sabe" quedámonos sen comité de empresa. Hai ehí unha xente deses sindicatos UGT e CC.OO., que teñen máis do da empresa que de nos; tamén é certo que ningún deles é galego.

M. L. A.
Pedrafita do Cebreiro

DA ARTE E DOS XEITOS

Por FELIPE SENEN

A FIGURA DO PORCO NA ESCULTURA GALEGA

Ben certo é aquilo que se di de que ao porco aproveitábase todo, e non sómente iso, porque o porco, "cochino", marrau ou rancho é tamén fonte de inspiración artística dende a prehistoria; o certo é que as estéticas modifícanse según os cambios sociais e polo tanto asegún as ideoloxías de cada época. Son pois os barróns estes animais que se veñen representando dende sempre e que en Castela coñécense polo nome de "verracos". Lembremos o Barrón do Ribeiro, que precisamente sulíña o seu topónimo cun porquiño de pedra derriba da espadama da súa eirexa.

Pro é na antiga Gallaecia na que máis abunda os barróns, incluíndo nela a provincia

potuguesa de Traz-os Montes; Braganza onde podemos ver a "Porca da vila", que vale de base prá olumnadr "pelouño". Moitas representacións destes animais en Galicia deixáronse perder, outros aparecen desfigurados, pero de todos os xeitos, ha agúns

ban significativos, coma o de Bembibre, de Viana do Bolo, que recede dunastro e que agora está no Museu de Ourense. Saábase tamén dos damaca de Vilardevós e de Verín que non se conservan, pe tradición viu e nonhai máis que botarlle unha

ollada a moitos canicelos das eirexas románicas, nas que aparece o barrón considerado como un totem pagano, e polo tanto, castigado a soster e aleiro do tellado xunto con outras pefreccións dos vicios. Certamente o porco tíñase que reverenciar, poe dil aproveitábase todo, eta a enseña dunha boa economía.

Ista tradición tivo séculos de vida; no entorno de Pontedeume é fácil a topar nas entradas das pontes a figura do porco: Xubia, Ponte do Porco en Miño, Betanzos, o mesmo Pontedeume e toda aquela zona das Mariñas dos Condes; alí o porco é a enseña nobiliar dos Andrade, descendentes dos condes de Traba e dos que saíu Fernán Pérez de Andrade "O Bóo", home que mandou erguer pontes, hospitais e eirexas e que contrasta co seu antecesor Nuno

Freire de Andrade "O Mao", que no 1428 apagou a primeira revolta irmandiña que se erguía contra dil porque non podían aturar o agasallo que lle fixo ao infante de Aragón "le hizo mucho servicio et dio todas las viandas que le fueron menester, tanto quando ende estuvieron". Fernando Pérez de Andrade, o Boo, redime os feitos do seus devanceiros, e seus sucesores, agradecidos, ergueranlle un baril sartego en granito con representacións na caixa dunha cacería derriba da que descansa o

cabaleiro coa súa espada e a armadura; sosteñen o catalco funerario o oso das cacerías que facía Fernán Pérez, e o barrón, enseña da súa caste, das súas contruccións e máis da tradición galega, de representar a un animal que foi e aínda é fonte de fartura.

andando a terra

Por M. HORTAS VILANOVA

A CARCEL VELLA DE MONFORTE DE LEMOS

En Monforte de Lemos, no casco vello da cidade, hai un edificio, que se coñece popularmente como a Cárcel Vella, propiedade do señor Axuntamento, que está no máis completo abandono. Neste inverno pasado derrubóuselle o tellado e quedaron as paredes lisas. O aspecto do edificio é tétrico e case sobrecolledor. Perante moitos anos foi cadea. Logo quedou completamente abandonado, sin que tivera ningún destino. Deica que rematou por caer.

A tradición monfortina di que na Cárcel Vella viviu e prestou os seus servicios como funcionario de prisións o escritor romántico Benito Vicetto. Que foi onde se documentou e escribiu a súa obra máis famosa: "Los hidalgos de Monforte". Polp que semella Vicetto sómente viviu aunos meses en Monforte de Lemos. Din que pedlu o traslado, debido a que unha irmá do escritor, que

non rexía moi ben da cabeza, se namorou dun recluso. Naquela época os funcionarios de prisións vivían na mesma cárcel. Sexa como queira o caso é que a Cárcel Vella nunca tivo unha placa, de que nós soupéramos, que lembrara a estada de Benito Vicetto no sinistro caserón. A eso non hai dereito.

Como vemos, a lenda do paso de Benito Vicetto por Monforte de Lemos é moi senxeliña a está tinguida de romantismo: a moza tola que se namora dun recluso, episodio que podería ter cabida en calqueira dos capiduos de "Los hidalgos de Monforte". Posiblemente que a lenda diga tamén que a irmá de Vicetto vestía sempre de branco e que tiña unha longuíssima cabelaira loira e usaba grandes trenzas, "garcetas" que decían os nosos poetas medioevás.

Oxe as paredes nús, de cantería, da monfortina Cárcel Vella non poñen medo a ninguen, pese a que están cubertas de hedra. Mais ben dan

mágoa. Aínda está en pé un Lemos —e chámolle señor porque lle teño respeto—, coa axuda de quen fora, lle botara unha man —que boa falla le fai— as paredes da Cárcel Vella. Este edificio merece conservarse. E sin non fora moita soñar podíase adicar a biblioteca municipal,

ventanuxo cuadrado, coas súas grosas reixas, que os ventos e as choivas envernás van enfurrindo irremisiblemente. Ventos que, despois de percorrer a amplitude do Val de Lemos, vanse agachar á veciña rúa do Burato.

Gustaríame que o señor Axuntamento de Monforte de

museo e arranxar un local como é debido prá conferencias, representacións teatrales e audi-ciós musicales. E como aínda habería espacio podíase habilitar unha salíña pra reunións diversas. Supoño que o asunto non lle é alleo Ministerio de Cultura.

De seguir unhos anos máis, no estado que agora están, as paredes da Cárcel Vella, ás choivas e a humedade van dar cabo delas. Non podemos consentir que esto suceda. Estamos seguros que, cando xa non haxa remedio, todo vai ser choros e laios. Estamos xa moi afeitos a eles.

Como diría un escritor romántico que os manes de don Benito Vicetto prótexan esta empresa e que boten unha man o señor Axuntamento de Monforte de Lemos, a señora Diputación de Lugo e o don Ministerio de Cultura. E que cando se inaugure o novo edificio, totalmente restaurado, non se esquezna a placa e honra de Benito Vicetto, po s tena ben merecida.

o idioma

Por MARIA PILAR GARCIA NEGRO

NOVO/PEQUENO e outras cousas.

Hoxe imos facer de novo un exercicio de distinción semántica, como xa temos feito noutras ocasións. Fixarémonos primeiramente en como o adxetivo **novo** é aplicable a cousas, a obxectos (o contrario de "vello") máis tamén a persoas: o de menor idade. Así, podemos dicir: "aquela é a casa máis nova", "o meu libro é máis novo que o teu", pero tamén: "é dous anos máis novo ca min" "será seguramente máis nova ca ela". Reparémos en que no noso idioma utilizamos os adxetivos **novo** e **vello** para indicarmos as nocións "joven" e "mayor" do español, que dicir, as referencias da idade. Así, podemos falar da irmá

máis vella (a ser, de cadra, unha nena de cinco anos), por que nos estamos a referir á de máis idade de varios irmans...

Fixémosnos tamén en que **pequeno** non indica na nosa lingua únicamente o contrario de "grande", senón que ten máis un sentido: sinalar a pouca estatura, o pouco "tamaño" nos humanos. Así, ouvimos, por exemplo: "é un home ben pequeno" ou escoitamos refrans como: "home pequeno, fol de veneno". Vemos, pois, como a parella "alto/baixo" do español correspóndese, para indicar a estatura, coa parella **alto** (nunca "outo") **pequeno** no noso idioma. Por seren os nenos lóxicamente pequenos de estatura, falamos dos pequenos como sinónimo de "nenos" (ou,

tamén, dos rapaces, dos cativos, dos pícaros, etc.).

Diferenciamos outra parella de palabras que ás veces se confunden: **escaleira** e **escada**. A da

casa, a dun edificio en xeral, é "escaleira"; a de man, en cambio, a que se traslada dun lugar a outro, para subir a un tellado, por exemplo, é "escada". A voz

máis culta, **escala**, reserváremola, como en español, para os usos técnicos ou científicos (dibuxo, xeografía, etc.).

Finalmente, a parella **labor/labour**. Tense abusado desta última palabra, por diferencialismo do español e ten porén, un sentido restrinxido. **Labor** é sinónimo de "traballo", "faena", "ocupación"... en tanto que "labour" fai referencia aos labores concretos do campo, á preparación da terra para sere cultivada. Pode ter usos figurados, como extensión deste sentido, pero non debe converterse en voz substituta de "labor", porque esta ten un significado máis amplo e é perfectamente galega. Lembremos que é masculina: o **labor**, os labores, a diferencia do español.

LIBROS

UN LIBRO SOBRE CUESTIONS LINGUISTICAS (1)

Acaba de aparecer o libro Galego cero (2) do que é autor Xosé María Álvarez Caccamo, licenciado en románicas, profesor de instituto en Ourense e fillo de Xosé M. Álvarez Blázquez. Según se desprende da introdución que o autor fai á súa obra, ésta é "unha proposta de sistematización de denuncias parciais, repetidamente feitas públicas por moitos autores,

dirixidas a un sector do noso vocabulario e a certos aspectos da estrutura fonolóxica e morfosintáctica do galego, que están a ser atacados violentamente pola presión do castelán". Nesta introdución, ao noso xuício obxectivo e carente de falsa modestia, Álvarez Caccamo reconece que non é un traballo exhaustivo e que foi elaborado nun 50 por 100 a partir dos erros denunciados por outros (Teima, A NOSA TERRA...) e explica o método empregado na sistematización dos fenómenos.

En Galego cero estúdanse 400 palabras e ao redor de 50 fenómenos. Cada palabra mal usada vai seguida dunha clasificación (hipergaleguismo, pseudogaleguismo, populismo, arcaísmo, castelanismo ou lusismo), da forma galega normativa e da definición do proceso que explica os camiños que levaron a este uso anómalo. Indícase, ademais, que todas as denuncias "deben ser feitas dende a postura máis humilde e menos agresiva: ningún está libre de culpa" e que se seguirán "como autoridade aconsellable" os textos do Instituto de la Lengua Gallega Gallego 1, 2 e 3 e as Bases prá unificación das normas lingüísti-

cas do galego da mesma institución, "das que sóio en reducidas ocasións me aparto" (na nosa opinión en puntos que non plantexan discusión, como a supresión do c dos grupos -ct-, -cc- precedidos de i, u) (3).

Constatemos o feito de que non é posible recomendar como guía obras contraditorias entre si como son Gallego 1, 2 e 3 e as Bases... e pasemos a analizar o prologo de Alonso Montero. En primeiro termo digamos que contrasta coa humildade do autor na valoración da obra: "libro serio e sistemático como poucos", "ferramenta seria e didáctica como poucas", "catón pra ben falar i escribir a lingua galega", "manual de galeguidade", "catecismo de boa conduta", "guía pra descariados", "Poucas veces a necesidade e a oportunidade dun libro ten encontrado un autor tan responsable e tan axeitado pró tema"... (Indiquemos que Álvarez Caccamo ten publicado non hai moito un libro de poemas en español, luxo que non se pode permitir quen, como di Alonso, ten asumido o problema galego). Apuntamos todo isto porque entendemos que quen acepta prologar un libro está cando menos de acordo co seu contido e consecuentemente sobran os xuícios de supervaloración do mesmo. SObran tamén neste prólogo louvanzas a persoas concretas e institucións das que, sen dúbida, o autor do mesmo agarda obter un beneficio, e isto en persoas de certa idade chega a producir tristeza, máisme cando se ten seguido unha longa traxectoria de egolatria, xustificada ou non que todos somos humanos, (Vid. p. ex. Informe dramático... p. 194, liñas 5-7) e cando estas persoas e organismos gozan da suficiente propaganda e apoio do reaccionarismo oficial. Pero tamén neste prólogo se apunta que ao libro han de choverlle críticas e algunhas haberá que aproveitalas para

futuras edicións, nos imos a facer con este fin, sen animadversión de ningún tipo e coa mellor vontade.

No tratamento de problemas lingüísticos dunha nación, debemos fuxir sempre de subxectivismos (e dai o noso desacordo con Alonso Montero), de paixóns, de ataques velados a persoas, de rexeitar palabras ou solucións fonéticas ou morfosintácticas en base á nosa xenreira a determinadas persoas que as usan en troques de razóns científicas, ... así como debemos tratar de non ser nunca dogmáticos nen sibilinos. Se seguimos a traxectoria de persoas ou organismos vinculados dun ou doutro xeito á nosa cultura veremos como en moitos casos teñen rectificado posturas nacidas da premeditación, do infantilismo ou de iluminacións do espírito santo. E preciso, pois, diálogo permanente, comprensión e reflexión e deixar a un lado as ambicións de querer ser o Pompeu Fabra ou o Michelena galegos, e non esquecer en ningún momento que os colonizadores seguen estando aí dispostos en todo momento a aproveitar o río revolto para confundir á opinión pública.

Pra nos este libro ten o valor de recoller dun modo sistemático todo un material, no mellor dos casos espallado por publicacións periódicas, e consecuentemente de menor acceso que un dicionario (por desgracia os nosos seguen recollendo nas suas páxinas moitos destes erros, contribuíndo así a que o seu uso sexa cada vez máis xeral), destinado a que cada vez podamos facer uso do noso idioma con menos medo a trabucarnos.

Nunha boa parte coincidimos cos xuícios do autor e por tanto imos aforrar comentarios e a limitarnos a comentar aqueles aspectos en que diferimos. Para isto seguiremos o índice de fenómenos estudados que figura nas últimas páxinas do libro.

LAO RISM

GALOCHA

MUSICA

Cando lle botei unha ollada ao singular programa do Premio da Crítica 1979, quedei mínimamente satisfeito: Na última edición do premio que organiza o Círculo Ourenseño-Vogues atópase un criterio moito máis aberto que o do ano pasado. Os organizadores trocaron o premio do Disco polo Premio da Música e foron premiados discos, partituras, traballos de investigación, grupos musicais, compositores... Foi precisamente un compositor, Roxelio Groba o premiado. O fallo do xurado estou seguro que vai ser ben recibido no mundo cultural galego; noutante, teño pra min que a referencia que fai o xurado é un puco ambigua. Nefeuto, o xurado só fai referencia ao Groba compositor, e máis concretamente a "Intres Boleses". E todos os que coñecemos, máis ou menos, o labor de Groba, pensamos que Roxelio ademais de compositor é o Director e creador da Orquesta da Coruña, é un moi bon conecedor do noso folklore e un home que ten a teima de millorar (e traballa intensamente no seu Conservatorio da Coruña) a delicada situación do ensino musical en Galicia. Calqueira destas cousas xustificaría dabondo a concesión do premio. Por eso teño pra min que a mención de "Intres Boleses", que non é de seguro a obra máis importante do catalogo de Groba, e os dvidos do Groba pedagogo, profesor e director son cousas, pequenos matices que o xurado debeu clarear máis. Ao marxe desta pequena cuestión compre felicitar-se polo recoñecemento

público do traballo de Groba; un traballo que abrangue boa parte da nosa tradición folklórica, que dignifican por vez primeira unha orquesta galega, que tenta galeguizar a pedagogía musical, que recolle o facho da nosa música culta e inicia un xeito nacionalista de composición, e que hastra de agora non valoraron polos estudosos da nosa cultura.

Cambeando de tema e iniciando os capítulos de cábalas e suxerencias, imos dicir que é de estranar a ausencia do homenaxe do xurado a unha personalidade histórica da nosa música —iniciativa atinada tomada polo xurado do ano pasado e que no 1978 honrou a Faustino Santalices— e de mencións que animaron o noso panorama musical. Coidamos que as mencións non menoscaban en absoluto o premio único, e de feito nas demás modalidades do Premio da Crítica houbo moitas nomeacións. Pensamos tamén que é necesaria unha presenza un pouquiño máis numerosa dos críticos (o xurado formábano dúas persoas da chamada música ou canción popular, un guitarrista, dúas persoas vencelladas a organización de concertos, un profesor de piano e un crítico) e a asistencia de todos os membros do xurado ás deliberacións. De todos xeitos, e a pesares das posibles chatas que poidamos facer, resulta evidente que se comparamos esta edición coa do ano pasado, é doado notar que imos avanzando no viero dunha meirande preocupación pola dinamización da nosa cultura musical.

LOIS RODRIGUEZ ANDRADE

(1) Ver A NOSA TERRA n. 35 e 37

axenda

CONCERTOS

27 de maio: Coral "Cambianca" de Vigo. No M.P.G. Santiago. Ciclo "O libro galego onte e hoxe".
30 de maio: Benedicto. Id.
30 de maio: Carlos Trepas, guitarrista. Caixa de Aforros de Vigo.
30 de maio: Coro "Ars Musicae", coa presentación de "Paréntesis II" de Enrique X. Macías. Eirexa da Universidade. Santiago.
1 de xunio: Grupo universitario de Cámara, dirixido por Carlos Villanueva. M.P.G. Santiago. Ciclo "O libro galego...".

CINE

Xobás que cumprira os 25 anos no ano 2000. De Alan Taylor. Surtza. Cine Rial. "Padre Feijoo". Casa da Cultura. Ruslo Concello 9. Ourense.

ACTOS

25 de maio: Conferencia de María do Carmo García Negro sobre "Galicia e o mundo común". As 20 h no Ateneo de Madrid. Orquística Agrupación Cultural "Lóstrego".

DISCOS

DISCO DO MES

Anton Webern. Obra completa (Catalogo de Op. 1 ao 31). Isaac Stern, Gregor Piatigorsky, Charles Rosen, Heater Harper, Cuarteto Juilliard, Coro John Alldis, Orquesta Sinfónica de Londres, Frankfurter Funkorchester, Dirixen: Pierre Boulez, Anton Webern.

Introducións: de J. J. 10. Grabación: S.B. CBS S. 39402 4 (Lps). Preço: oferta 1940 pta.

As trinta e unha obras do compositor máis influente nas xeracións do post-guerra en versión modélica, e

vez achégase nalgúns momentos a obrans de lucidez dificilmente repetibles. Trátase da edición discográfica máis importante no que vai de ano.

BOIRA: DE PAR EN PAR

CFE-Guimbarde GS-11023

Agradable disco do grupo aragonés, que millorou moito dende a anterior grabación.

Sweeney.— The Sweeney's men e The Tracks of Sweeney. CFE-Guimbarde DD-22012.

Presentación nun álbum dobre, que costa como un sinxelo, das dúas primeiras grabacións deste grupo irlandés que interpretan pezas tradicionais nun xeito rico en tímbrica e moi respetoso cos orixinais.

CONCURSOS

"Meigas e Tragos" de Sarria a través da súa "Comisión Xuvenil", convoca un concurso de contos "homenaxe ó neno neste seu ano internacional". Pra rapaces de 14 a 18 anos, residentes en Galicia ou fora; de tema libre, pro sobre os nenos; máxima extensión de 4 folios por unha cara, podendo presentar o participante hastra catro traballos.

Os traballos mandaranse, debidamente identificados, a Secretaría de "Meigas e Tragos", CIT, de Sarria, antes do 17 de xunio.

Haberá un premio único de 3.000 pesetas e diploma. O fallo farase público o 24 de xunio, festividade de San Xoán, padroeiro da vila de Sarria.

MOSTRAS

Sevillano. Pinturas. En Sargadelos. Santiago. Do 15 de maio ao 9 de xunio.

O libro galego onte e hoxe. Museo do Libro Galego. Santiago. Do 3 de maio ao 3 de xuño. Orquística Agrupación de Pinturas de Galicia.

Xulio Maside. Galería Balboa-13. Madrid. Deica o 2 de xunio.

ARTE

O Día das Letras formalizouse no "Centro Gallego" de Barcelona a Xunta Promotora do Colectivo das Artes Nacionais "OS BARDOS", de traballadores polo renacer da cultura galega en Catalunya-Principat. No Manifesto inaugural, proclámase o galeguismo, apartidarismo, liberdade de opción e actuación, aberto a todos os estamentos sociais, afirmando que "as artes son patrimonio de todos", e que "nesta tarefa colectiva, todos os galegos temos o noso lugar".

Decidiuse tamén mandar un escrito ao Presidente da Xunta, de cara a definir o tocante á normalización e oficialización do idioma a todos os niveis; pedir da UNESCO que remita a Xunta a declaración de Setembro do 77, espresante do dereito e o deber do Estado español de "percurar e posibilitar a plenitude cultural do Pobo Galego; e facer unha denuncia ao Ministerio de Educación, sobor da profesora do Instituto de Marín de negarse a correxir os exames en galego, pedindo tamén "unha postura clara sobor da normalización e oficialización do idioma".

O noso concurso de traballos de nenos trouxo a A NOSA TERRA aires ben distintos do oficial no "Día das Letras Galegas". Tiveron de ser os cativos, personiñas inda non marcadas e que entenden as cousas ao dereito, quen situarían a Festa das Letras nunha Galicia Ceibe na oficialidade do idioma e no unilingüismo social; tamén entenderon, á súa maneira, máis cousas, e "os galegos galegos consideran a Galicia unha nación. E os castelanos considéranla unha rexión"; "hastra os cregos e a Guardia Civil, e nos Bancos, fálase o galego"; "E os que consideren o castelán como idioma oficial, que se vaian pra Castilla". Veleiquí dúas mostras; dúas mostras de cómo estas "persoas menores", na súa sinxela naturalidade, entenderon o absurdo dos absurdos: dous idiomas pra un país.

GALICIA CEIBE

O alcalde mandou que toda Galicia fale o galego. Fálano todos menos o neno de Xan, como é rico, cre que o galego caille mal. Hainos máis ricos que non falan igual.

Temos que ter unha Galicia ceibe, como en todos os sitios (que) falan o mesmo idioma.

Fun a casa do neno rico e estaban meténdolle unha multa por falar o castelán.

Agora xa todo o mundo fala o galego, que é a lingua da nosa nación, Galicia.

MARIA DO CARME
REY FORNO

GALICIA TEN UN IDIOMA
(Poesía)

Galicia xa é terra ceibe,

*xa todos falan galego,
pois mirade vós que cousa
que hasta o falan os cregos.
Un día eu fun ó médico
e faleille o castelán,
e dixome con voz dura,
ese idioma xa se vai.
Eu, como non lle entendia
volvinlle a replicar,
e con voz máis dura que antes
el volveu a contestar.
Outra vez eu fun á escola
pra falar do meu rapaz
e a mestra contestoume:
señoriña, ¿usté que fala?
¿Usté non sabe o que fai?
Que o galego está de moda,
e o castelán xa se vai.
Galicia xa é terra ceibe,
xa todos falan galego,
pois mirade vós que cousa
que hasta o falan os cregos.*

ANUNCIOS DE BALDE

Busco o núm. 1 da revista "Gallaecia". Xan X. Mariño Reino. Espírito Santo x/n. NOIA.

Véndese equipo fotográfico, a saber: Cámara Práctica super TL2. Obxectivo Pentacón 118. Duplicador Kenko. Filtro Y 2-Kenko. Tubos de extensión. Chamar ao 419186 de VIGO. Preguntar por Xan.

Interésanme chaves de ferreiro pra colección. Animádevos. Iria Molleda Silva. C/ Borrás, 1-11, 1-cuarto. BARCELONA-33 (1).

Dou clases a nenos de preescolar e deica cuarto de EXB. Ou senón, tamén coidaría pequenos polas mañás ou polas tardes. Chámome Mari Carmen e vivo na rua das Hortas-53. Santiago.

Dende Madrid prepárase un viaxe pra sumarse a **MAR-CHA SOBRE XOVE**. Interesados en reservar prazas de autobés, chamar ao (91) 4675556.

"O vento da emigración roubounos a primavera"
O vento zoa con medo por un pobo que desperta. E si o pranto dun neno é capaz de espertar ás /nais deste planeta, iste pranto de home debería poder espertar un poema. Pero solo produce unha pregunta: ¿queda aínda no mundo un chisco de aire limpo? A maldita pregunta que contesta. IAGO CATALAN

CARTAS

"A NORMALIZACION DO GALEGO EO PORTUGUES"

Di-se que galego e portugués levam séculos de distinta evolución: co qual, o único que se demonstra, é que pra alguns, evolución é sinónimo de estancamento e degeneración. Afírmase, sem rubor nengum, equiparando realidades que non se corresponden, que galego, secularmente lingua coloquial e subalterna, e portugués, os mesmos séculos lingua oficial, som as **duas** ramas nas que se dividiu a antiga lingua comum: o qual é o mesmo que afirmar (por exemplo e sem contarmos a que hai pouco tempo se descubriu nas Filipinas) que castelano, gibraltarenho e ladino fossem as tres ramas da antiga lingua castelhana.

Certo é que o portugués deriva do antigo galego; quer isto dizer, que as fontes do portugués de hoje som galego, minhoto e tras-montano actuais; mas se estes dous últimos som —actualmente e desde um ponto de vista social— dialectos do portugués, o mesmo podería-se dizer do galego: pois o feito da Galiza norte ficar na órbita do estado

español, ainda que as complique, nom cambea as cousas. Por conseguinte, é legítima nom só a adaptación ao portugués, mas também a sua adopção. Nom deve estranhar pois, que para a romanística europea, a lingua e literatura galega seja um "departamento" da portuguesa.

Com tudo, nom se trata de enfrentarmos galego e portugues, senom de reafirmarmos a sua unidade: unidade que, para o galego, é vital manter e aumentar. Galego e portugués som —como todas as diferenças que se queiram, decerto nom superiores ás que poda haver entre andaluz e castelano— a mesma lingua. Por isso, o antilusismo é indefendível, e geralmente obedece a prejuizos nacionalistas e espanholistas. A este respeito, é mui revelador o feito de que Castelao, o grande patriota galego, fosse partidario da integración linguística no portugués.

Num principio só havia galego, e galega e só galega foi a lingua —chamada hoje galego-portuguesa— que se falava tanto no aquem como no além Minho; mas coa independência da Galiza

sul, co nome de Portugal, o galego do novo estado tomaría o nome de português. E nom se pode esquecer que, ainda que progressivamente desgaleguizado —afastado das suas origens minhotas—, sería este galego meridional chamado português, o que —numha epopeia paralela á castelhana— triunfaria histes e que se estende por Portugal, Brasil, Angola, Moçambique e outros povos de Africa e Asia: está claro, que o nosso entranhável e pobre galego, se quer evitar o suicídio, nom deverá viver ignorando semelhanza realidade: o que quer dizer que terá que fazer algunhas concessões; e tampouco se esqueça, que estas —ademais de inevitáveis— só admitem duas posibilidades: ou português, ou castelano.

Duas som as opções que tem o galego: umha, da mao do português; outra, autónoma. Mas para o galego ter assegurado o seu futuro, tería que ser lingua única em Galiza; neste suposto, ambos os caminhos seriam independentes da sua sobrevivência, ainda que a opção autónoma produziria-lhe um grande empobrecimento. Mas, na alarmante situação (irreversível?) na que hoje está o galego, nom se pode renunciar á unidade linguística galego-portuguesa (que é a sua melhor defesa), e por conseguinte ás grandes posibilidades que potencialmente oferece a sua utilidade:

incorporación natural a umha das máis grandes linguas románicas e do mundo, acceso á lingua de cultura que lhes falta aos galegos e que já tem sido feita, e abertura dum mercado de mui interesantes posibilidades. A normalización do galego passa, pois, necessariamente polo português: só resta, galeguiza-lo, adaptando-o ao especificamente galego. Ninguém poderia negar que, da parte de Galiza, hai muito mais a ganhar do que a perder.

JULIO LOPEZ SOTO
O Ferrol

CELEBRACION DO DIA DAS LETRAS GALEGAS

Nesta cidade de Monforte de Lemos unicamente o Frente Cultural da AN-PG e a AGRUPACION CULTURAL CASTELAO celebraron o DIA DAS LETRAS GALEGAS. Nin os centros de insino de EXB, Escola de Maestría Industrial, Instituto de Bachillerato, Colexos dos Escolapios e das Pastoras, axuntamento, sociedades e emisora local se decataron de que o 17 de maio e o DIA DAS LETRAS GALEGAS.

O día 16, coincidindo que é día de feira, sacouse a rua do Cardenal un posto de libros galegos.

O día 17 o Frente Cultural da AN-PG trocou o nome de tres rúas monfortinas, poñendo o nome que tiñan de vello que é: Rúa do Comercio, Avda. dos Martires de Carral e Carretera Nova, acto que consistiu en poñer ó lado da placa xa fixada, outra nova de plástico co nome vello que se reivindica. Este acto fíxose ás seis da tarde. E os militantes do Frente Cultural da AN-PG repartiron, ademais, o Comunicado sobor da Oficialización do galego. Mentras se mudaron os nomes das rúas, a través dunha megafonía montada nun coche, púxose música galega.

A AGRUPACION CULTURAL CASTELAO orgaizou unha conferencia que, as oito da tarde do día 17, nos salos do CIRCULO VICTORIA, con moita asistencia de público, pronunciou o escritor MANUEL MARIA que tantos anos leva residindo en Monforte. Primeiramente fixo unha exposición da historia do Día das Letras Galegas. Leu e comentou brevemente o COMUNICADO do Frente Cultural da AN-PG encól da oficialización do noso idioma. E ó remate glosou a vida e a obra do poeta MANUEL ANTONIO, destacando o seu importante papel dentro da poesía galega do século XX, así como a súa rebeldía, o seu antiacademismo e o seu fondo nacionalismo. A conferencia foi seguida dun coloquio.

SOLUCIONS

- 1.— OIA. 2.— CURRO. 3.— BOTEINO. 4.— FO. ESE. CA. 5.— PAUTO. FRADE. 6.— IR. I. I. ES. 7.— ATUOP. CREGO. 8.— EL. REA. UA. 9.— OFICIAL. 10.— AGORA. 11.— OSO.

A NOSA TERRA

DOS BAÑOS E BALNEARIOS

ELOI LOZANO COELLO

“...Ademais, como andaba cada vez máis flebe, eu tiña tendencia a encarecer o valor dos máis sinxelos praceres xustamente polo difícil que me era conseguilos...”

(Marcel Proust, Na Percura do Tempo Perdido).

Ha ser pra algúns unha andrómena finisecular, pra outros lería inútil e sentimental e pra unha boa parte, turismo sofisticado e decadente... en calqueira caso, pode que non seña un asunto anacrónico. En resume, o balneario é algo máis que unha xuntanza de reumáticos e gotosos postos a remollo en vapores sulfurosos. Ao redor do balneario artellábase unha vida social erguíase un foco de turismo nunha determinada época. Durante o ano, as familias planeaban o tempo dos baños (dez, quince, vinte días) igual que fora se fai co vraneo e coa praia. Editábanse follas, e o médico de cabeceira coidaba que era imprescindible a toma das augas medicinais. A auga tomábase según prescripción facultativa, parolábase, un bañábase dentro das lindes dunha vida ordenada. O balneario viña sendo un lugar de reencontro que cada ano puña en relación familias enteiras e homes de negocios, creándose un ambiente propio, “moi de balneario”, cun eixo fundamental: “Tomar as augas”. Pero é prudente e de interese amosar a xenealoxía do balneario, lugar de baños, caldas, etc., e tentar aillar—si se pode— o terapéutico do hedónico sen máis. O baño presupón andacio, deixarse, inmersión osmótica que relaciona ao propio corpo co elemento do que forma parte nun alto porcentaxe. Bañarse é amosarse, abrir o reguladamente agachado cara o entorno. O intermediario son as moitas ventañás que se chaman poros.

Os gregos, polo menos nos primeiros tempos, non eran moi amigos dos baños, que comparaban á feminización. Os espartanos utilizaban a auga fría como medio de fortalecemento e, por costume, tomábase despois de facer loita ou exercicio físico. De calquer maneira, nesta época non se relacionaba pra nada co pracer, senón como complemento da actividade corporal. Máis adiante, e coincidindo coas derradeiras fases da civilización grega, o baño foise espallando e facendo permeable a súa atribución reconstitutiva, pra se converter en hixiénico-lúdica, o mesmo a nivel público que privado. De todos xeitos, as casas de baños non formaban parte da cidade, senón que viñan sere unha apéndice construído na periferia.

E no tempo dos romanos cando o baño colle protagonismo. O BALNEUM xa significaba propiamente ben o baño, ben a casa onde este se tomaba. Os establecementos públicos chamábanse BALNEARIA, e

habíaos dende os tempos de Catón e Escipión. Ao primeiro non collían máis que dúas saas separadas por un forno común e que se destinaban, respectivamente, a homes e a mulleres. A auga somentes era pra se lavar e utilizábase quente mesturada, da maneira máis sinxela, coa fría. Os baños alugáballos un empresario ou BALNEATOR a un noble ou aos seus libertos e abríanse mediante unha pequena contribución ou MERITORIA; algúns eran especialmente pra mulleres, e o seu uso fíxose tan xeral que hastra o tiñan as poboacións máis cativas, feito que se esplica en función dos rendementos que proporcionaban. As grandes construcións balnearias de Agripa, continuadas por varios emperadores e conocidas polo nome de termas, cubrían grandes espazos e tiñan, amais de baños, moitas saas, pórticos e patios folgados pra os exercicios de ximnasia, os xogos, a lería, a lectura e hastra o xantar e a cea.

Os baños completos tiñan, de principio, catro fases: permanencia nunha atmosfera quente, baño de auga fría e fregas. Percisábanse, polo menos, tres habitacións: a CELLA TEPIDARIA, pra primeira, a CELLA CALDARIA, pra segunda e a CELLA FRIGIDARIA pra o baño frío. Podía haber, asemade, un local especial pra se vestir e desvestir e outro prás fregas (DESTRICARIUM, UNCTORIUM).

Nos baños ordinarios era habitual duplicar todos os departamentos referidos pra poder atender ao mesmo tempo e illadamente a homes e mulleres. MARCIAL recomendaba os baños como lugar axeitado prás citas e tales costumes alongáronse deica os primeiros tempos do cristianismo, a pesares das prohibicións formais e da conseguinte perda de creto social das mulleres que os frecuentaban. Pero os decretos de Adriano, Marco Aurelio e Alexandre Severo non deron rematado coa presenza das mulleres nos baños de homes. Autores como xuvenal e doutores da Eirexa católica coma Clemente de Alexandría e San Cibrán, condenaron a escandalosa corrupción que se desenvolveu arredor dos baños. Na Edade Media, o baño, privado e público, espallouse tantísimo que según Celsus, a fins do século XV chegaron a ser escandalosos. A separación dos dous sexos significou a homosexualización dos baños e das fregas, convertíndose as instalacións balnearias en lugares de prostitución.

“LAVABO INTER INNOCENTES MANUS MEAS, ET CIRCUMDABO ALTARE TUUM, DOMINE...” (Da Liturxia).

A intervención da Eirexa católica produciu a simbolización e ritualización do baño, furando calquer

insinuación carnal. Lavarse é se purificar; limpar as dúas bidosas exudacións do corpo... Máis adiante, o “pudor” servirá de freno e pantalla pra interiorización do baño, reintroducíndose nas casas e reservando de cara ao público as esferas hixiénicas.

“Dicta lei a parexa lexítima e procreadora. Imponse como modelo, fai valer a norma, detenta a verdade, retén o dereito de falar, reservándose o principio do segredo. Tanto no espacio social como no corazón de cada lar existe un soio lugar de sexualidade reconocida, utilitaria e fecunda: a alcoba dos pais”.

(Michél Foucault, sec. XIX. Ha. da Sexualidade).

Esta abominación do profano que iniciou o cristianismo, traduciu e continuou, no eido público-privado, a burguesía. O baño, como acto a se debater de cote entre o dionisiaco e o apolíneo, recóllese agora baixo a cantle normalizada do discurso hixiénico, onde, parafraseando a Foucault, a “scietia balnei” servirá de pauta pra se comportar reintroducindo o concepto médico “da saúde polas augas”, como lexitimación do posible exceso que a mesma concepción poida acadar.

O que de erótico tén o baño non pode se poñer en dúbida. Abonda Literatura—e arte en xeral— ao respecto. Ao longo do século pasado díctanse leis pra o aproveitamento e explotación das augas mineiro-medicinais; establécense normas de hixiene pública e liñas de comportamento, a hidroterapia nacerá da múltiple inflorescencia científica do século XIX. A ciencia regulará a esibición do corpo desenfocando sempre os posibles perfís clarexadores. Por toda Europa xurdirán os Balnearios e toda a súa campaña de simulada e evidente ebriedade.

Non poñemos en dúbida o que tén de terapéutico a toma das augas, tampouco se trata de agasallar o seu valor curativo innegable, senón de contribuir, dentro do posible, a desvelar suxerencias que de ningún xeito semellan gratuitas.

Na Enciclopedia Ilustrada Espasa-Calpe—fonte en absoluto sospeitosa— despois de enumerar unha longa restrá sobor dos efectos terapéuticos primarios das augas medicinais, lemos a propósito do tema: “... como efecto secundario pode comprobarse un aumento da nutrición e unha maior actividade do pelexo. Abrese o apetito e esperiméntase unha sensación de benestar, así como un conxunto de accións reflexas, particularmente na esfera sexual”.